

Revitalizace areálu bývalé textilní továrny Karnola v Opavě

Diplomová práce
Marek Schneider

vedoucí diplomové práce doc. Ing. Arch. Zdeněk Rothbauer
ateliér ROTHBAUER / SOSNA / FILSAK
FA ČVUT
LS 2018 / 2019

Obsah

1 _ Úvod

2 _ Analytická část

- I. Opava
- II. Karnola
- III. Závěr analytické části

3 _ Návrhová část

- I. Autorská zpráva
- II. Hmotová studie
- III. Situace
- IV. Studentské koleje
- V. Víceúčelový sál
- VI. Bytový dům
- VII. Ateliéry

4 _ Závěr

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Marek Schneider

datum narození: 20.03.1993

akademický rok / semestr: 2018/2019 – letní semestr

obor: Architektura

ústav: Ústav navrhování I

vedoucí diplomové práce: doc. Ing. arch. Zdeněk Rothbauer

téma diplomové práce: Rehabilitace areálu bývalé textilní továrny Karnola v Opavě

viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zadání diplomové práce vychází z předdiplomního semináře, v rámci kterého bylo analyzováno historické centrum města Opavy a jejího blízkého okolí. Cílem diplomové práce bude navržení nového využití areálu bývalé textilní továrny Karnola (projekt reaguje na problematiku brownfields v těsné blízkosti historického jádra města).

2/

Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Pro D/ součástí zadání budou jasně a konkrétně specifikované jednotlivé fáze projektu, které jsou nezbytnou součástí řešení

Soubor staveb – kombinace různých funkcí

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Odevzdány budou postery v rozsahu dle požadavků FA ČVUT, 2 portfolia a CD. Diplomová práce bude zveřejněna na webových stránkách fakulty nejpozději 7 dní před obhajobou projektu. Projekt bude zpracován do úrovně studie (situace, půdorysy, typické řezy). Výstupy a jejich měřítka budou vzhledem k vývoji práce upraveny dle dohody s vedoucím DP.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

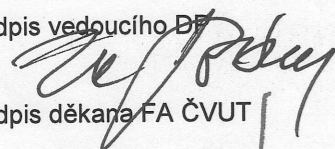
Model včetně nejbližšího okolí, měřítko bude upřesněno dle dohody s vedoucím DP.

Datum a podpis studenta

4. 3. 2019

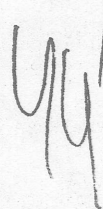

Datum a podpis vedoucího DP

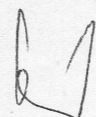
Datum a podpis děkana FA ČVUT

4. 3. 2019

registrováno studijním oddělením dne

4. 3. 2019

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Marek Schneider
AR 2018/2019, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) KARNOLA OPAVA

(AJ) KARNOLA OPAVA

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce: doc. Ing. Arch. Zdeněk Rothbauer

Ústav: 15127 Ústav navrhování I

Oponent práce:

Klíčová slova
(česká):

Opava, Karnola, revitalizace, areál, studentské koleje, bytový dům, víceúčelový sál, ateliéry

Anotace
(česká):

Předmětem diplomové práce je návrh revitalizace areálu bývalé textilní továrny Karnola v Opavě. Tento dnes již nevyužívaný a neprostupný areál z části zachovávám a z části doplňuji novými objekty s různými funkcemi. Konkrétně se jedná o bytový dům, víceúčelový sál a objekt s pronajímatelnými ateliéry.

Anotace (anglická):

The topic of my diploma thesis is to create a proposal of former textile mill revitalization in Opava. I keep this site, that is not in use anymore, in its original state partially and add new premises partially. It is concretely residential house, multi-purpose hall and building with studios suitable for renting.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

1 _ Úvod

Předmětem tohoto diplomového projektu je návrh revitalizace areálu bývalé textilní továrny Karnola v Opavě. Jedná se o areál, který je situován východně od centra města, v ulici Zámecký okruh na nábřeží řeky Opavy.

Průmyslový areál, který ztratil svou původní funkci je dnes v dezolátním stavu a tvoří neprostopné území. Hlavní objekt celého areálu, tedy budovu bývalé přádelny, však můžeme zařadit mezi významné stavby města a zároveň mezi jeho nejohroženější. Hlavním cílem práce je snaha o znovuzapojení tohoto, dnes již nevyužívaného a nepříliš atraktivního areálu, zpět do životního cyklu města. Návrh počítá se zachováním budovy přádelny a citlivém doplnění areálu o nové budovy s různými funkcemi tak, aby byl zachován genius loci místa. Jako katalyzátor nového rozvoje využívá návrh nejen nově vzniklá veřejná prostranství, ale také jejich přímé propojení s okolními objekty a jejich vzájemnou interakci. Vzhledem k samotné nové funkční náplni areálu a lokality, ve které se nachází, cíl návrh především na mladou generaci, jež by do areálu měla přinést potřebný život a energii. Ve výsledku však vzniká prostředí, které je hodnotným veřejným prostorem a tudíž využitelné pro širokou veřejnost napříč generacemi, zejména díky své poloze v návaznosti na nábřeží řeky Opavy.

2 _ Analytická část

I _ Opava

Geografické údaje

Opava se nachází v severovýchodní části České republiky, v Moravskoslezském kraji, blízko od hranic s Polskem. Leží v oblasti Opavská pahorkatina podél břehů řeky Opavy v nadmořské výšce 257 m.n.m. Město má rozlohu 90 km² a 56638 obyvatel. Jihozápadně od Opavy se nacházejí výběžky Nízkého Jeseníku, směrem na východ se rozprostírá Poopavská nížina.

Opava se skládá z 8 městských částí, které se nazývají: Komárov, Milostovice, Malé Hoštice, Podvihov, Suché Lazce, Vlašтовиčky, Vávrovice a Zlatníky.

Historie

Dle archeologických nálezů sahá historie města až do starší doby kamenné. K brzkému osídlení města došlo zejména kvůli tomu, že se podél břehů řeky Opavy nacházela úrodná půda, poskytující tehdejší obyvatelům zdroj obživy.

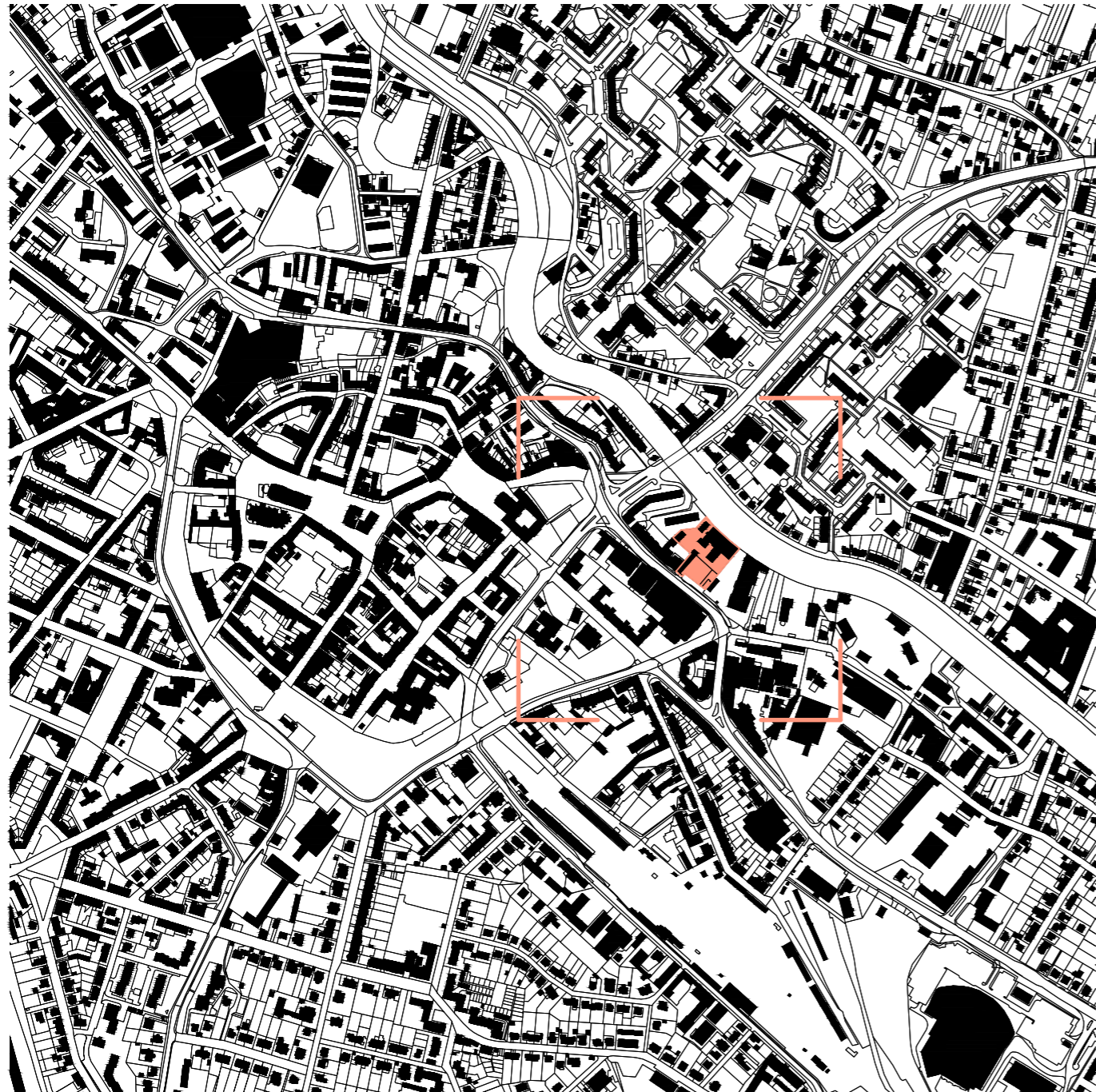
V průběhu středověku se na na území dnešního města zformovala osada, která se strategicky nacházela na tehdejší stezce spojující Moravu a Polsko. Důležitostí města dokládá fakt, že mu ve 13. století Přemysl Otakar I. udělil městská práva. Důležitým milníkem bylo pro město období reformace, která probíhala v 16.století. Opava v té době patřila k protestantským centrům. A čelila řadě konfliktům s katolickou Olomoucí. V roce 1689 město zasáhl požár, který zlikvidoval velkou část města. V té době došlo také ke změně struktury obyvatelstva, kdy většinou národností ve městě se stali Němci. Čeští obyvatelé v té době tvořili pouze jednu sedminy obyvatel.

V 17. století do města přišli Jezuité, kteří významně přispěli k rozvoji vzdělanosti. Ve městě vzniklo jezuitské gymnázium. Z gymnázia se později stalo muzeum, které existuje dodnes a je nejstarším muzeem v naší zemi vůbec.

V průběhu 18. století připadla v důsledky války většina Slezska vítěznému Prusku a Opava se na nějaký čas stala hlavním městem rakouského Slezska a také sídlem řady zemských úřadů. V 19. století prošla Opava významným průmyslovým vývojem, kdy zde vznikla řada podniků jako například cukrovary a pivovar.

Vzhledem ke své příhraniční poloze žilo ve městě po významnou část své historie velké procento Němců, což bylo zejména v období 1. a 2. světové války problematickým faktorem. Řada obyvatel totiž sympatizovala s Němci a připojení k nacistickému Německu v roce 1938 kvitovala. Koncem 2. světové války bylo město v důsledku osvobozenekých bojů značně poničeno.

■ zástavba
■ řešené území

■ zástavba
■ řešené území

Širší vztahy _ veřejné prostory

- zástavba
- nepřístupné
- přístupné
-

1_3 000

Širší vztahy _ občanská vybavenost

- zástavba
- řešené území
- 1 _ plavecký bazén
- 2 _ sportovní hala
- 3 _ zimní stadion
- 1 _ VOŠ
- 2 _ Mendelovo gymn.
- 3 _ SŠ umělecká a průmyslová
- 4 _ ZUŠ
- 5 _ Slezské gymn.
- Slezské zemské muzeum

1_3 000

Širší vztahy _ zeleň

- zástavba
- zeleň
- řešené území

1_3 000

Širší vztahy _ doprava

- zástavba
- řešené území
- silnice I. třídy
- silnice II. třídy
- místní komunikace
- cyklotrasy
- BUS zastávka

1_3 000

II _ Karnola

Historický vývoj

1911

Průmyslová stavba bývalého textilního závodu Karnola v Opavě se datuje k roku 1911. V tomto roce zde majitel Jindřich Kudlich se svými společníky nechal na bývalém místě Krommerovy barvírny a přádelny postavit podobný závod, zaměřený na výrobu a přádelnu vlny, jako filiálku s vazbou na hlavní závod, pletárnu v Krnově.

Objekt na zpracování suroviny byl postaven na parcele č. 1135 o rozměru 6 648 m². Základ objektu tvořily dřevěné piloty, které umožnily vsazení železobetonové konstrukce tříposchoďového objektu s plochou střechou pokrytou křemíkovitou krytinou.

1945

V roce 1945 po opravě střechy, stropu a omítky ještě původními majiteli, byla firma skonfiskována a poté v roce 1947 byla znárodněna zestátněním, za vzniku národního podniku Karnola

1975

V období po znárodnění podniku došlo k některým technickým a stavebním obměnám. Byla vybudována nová transformovna, provedena rekonstrukce přádelny, oprava ústředního vytápění, byly vystavěny nové sklady a v roce 1975 bylo vydáno bezpečnostní opatření kvůli odlehčení nosné konstrukce – přestěhování strojů z 1. patra.

Po revoluci v roce 1989 pokračovala ve výrobě nástupnická akciová společnost Karnola Opava se sídlem v Krnově. Následně byl provoz opavské Karnoly ukončen a společnost se dostala do konkurzu.

Objekt bývalého podniku Karnola Opava se postupně dostal od roku 2000 do majetku Františka Peringera prostřednictvím společnosti Gypstrend s.r.o.

Tato společnost zadala opavskému studiu 58 ve spolupráci s Ateliérem Witasek před několika lety projekt na proměnu bývalé přádelny. Náklady na „proměnu“ byly stanoveny skoro na 900 000 000 Kč. Budova měla sloužit jako administrativní a obchodní centrum s názvem Riverside.

Koncem roku 2015 přešel areál bývalé Karnoly pod správu firmy Rotocast s.r.o., v jejímž čele stojí stejný majitel jako u firmy Gypstrends s.r.o., pan František Peringer

1989

2000

2014

2015

2019

Současný stav

III _ Závěr analytické části

Silné stránky

Areál je v přímé návaznosti na nábřeží řeky Opavy a v dochodné vzdálenosti od historického centra města. Výborná je zde také dopravní obslužnost. Mezi výhody areálu patří i samotná poloha poblíž mnoha sportovních a školních zařízení.

Slabé stránky

Především technický stav stávajících objektů a neprostupnost celého území. Nedostatečná skladba občanské vybavenosti v okolí areálu.

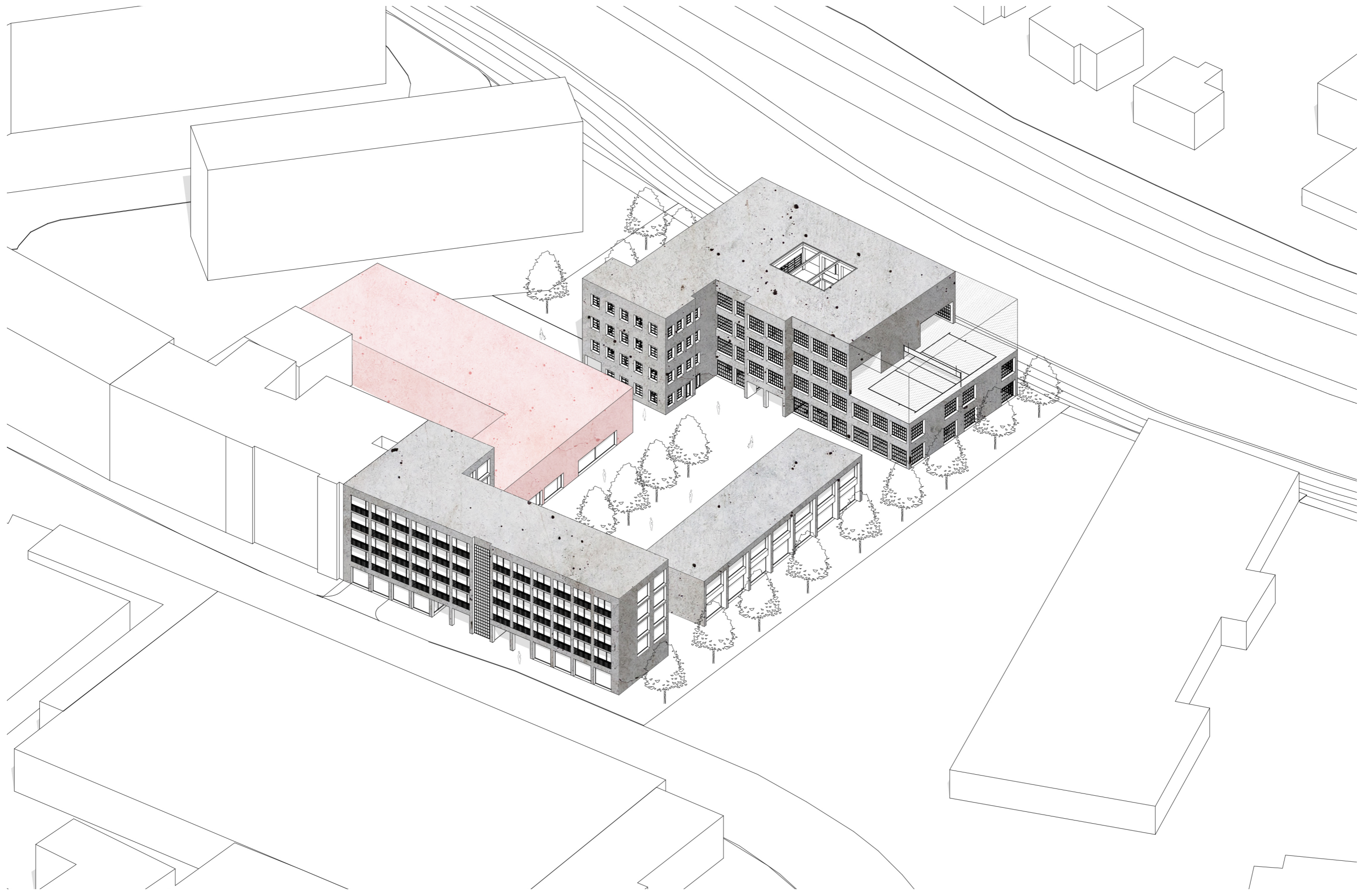
Příležitosti

Nabízí se možnost doplnění chybějících funkcí v okolí areálu a využití tak velice atraktivní lokality s industriální duší. Zpřístupnění lokality, vytvoření nových veřejných prostorů. Využití nábřeží jako relaxační zóny, nové pěší a cyklistické trasy a případné napojení na zelený prstenec města.

Hrozby

Neudržovanost areálu, chátrání objektů a jejich případná nutná demolice. Nevhodné zásahy nebo developerské projekty, jež by nebraly v potaz jedinečnou polohu, atmosféru místa a potřeby veřejného života ve městě.

3 _ Návrhová část

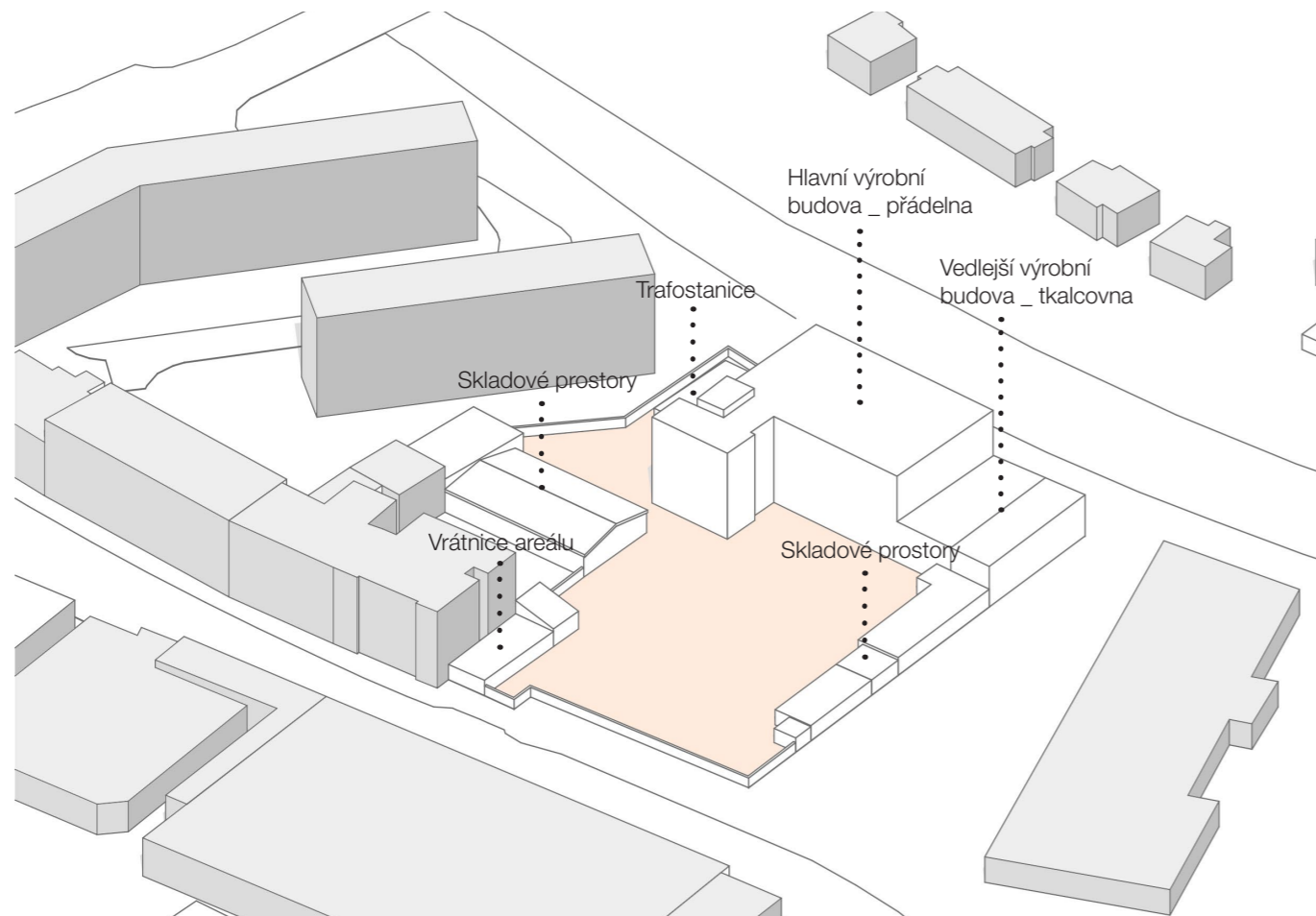

I _ Autorská zpráva

Návrh nového urbanismu areálu vychází jak z širších vztahů vůči okolí areálu, tak z návaznosti na okolní zástavbu a především pak vychází ze snahy vytvořit nový hodnotný veřejný prostor.

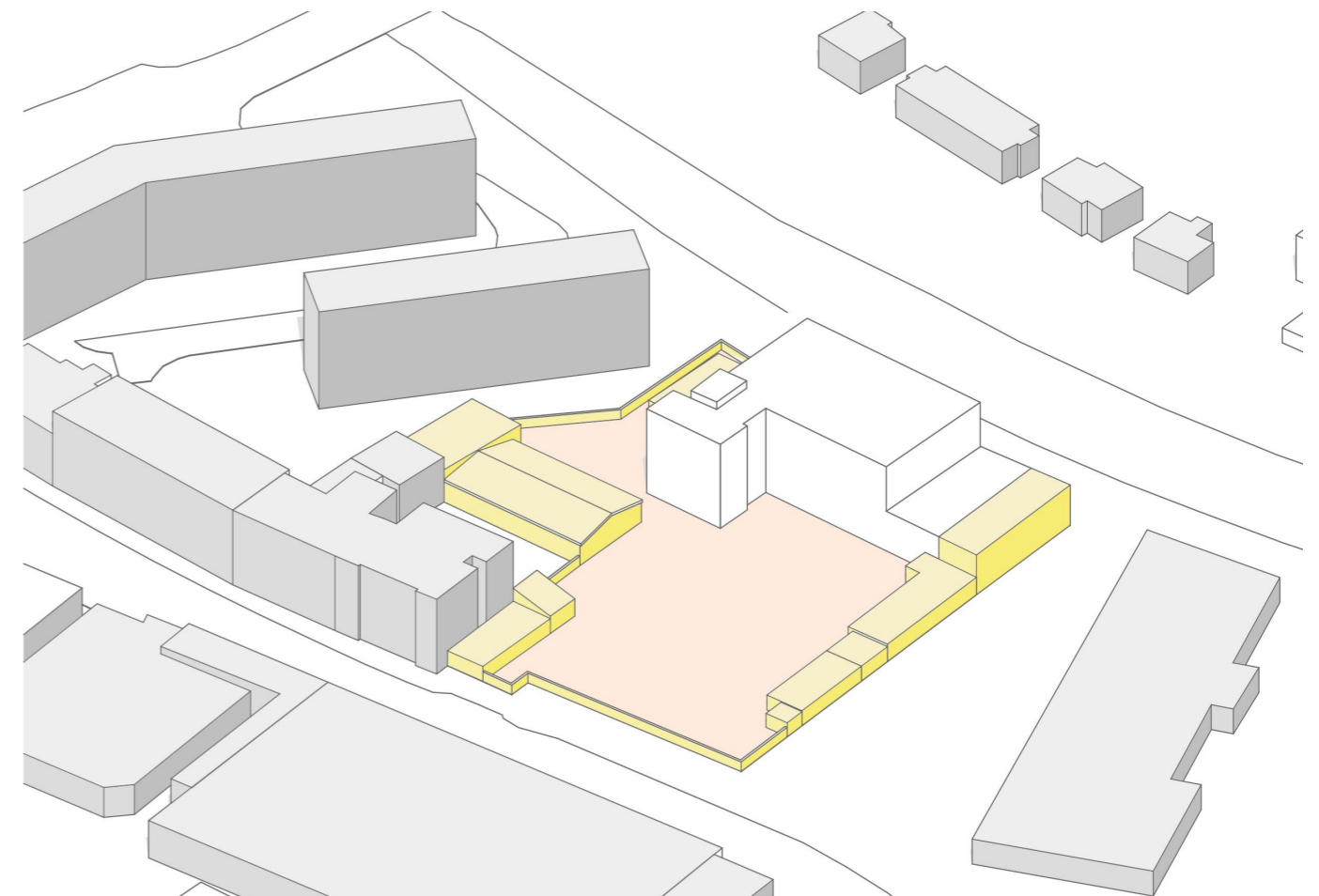
V jihozápadní části areálu navrhuji objekt bytového domu, jež doplňuje stávající zástavbu bytových domů, ctí uliční čáru a výšku římsy sousedního objektu. V parteru je tento objekt průchozí tak, aby byl jasně čitelný jako hlavní vstup do nově navrženého území. Dále na místo původně největšího skladového prostoru navrhuji víceúčelový sál, který se otevírá do nově vzniklého veřejného prostoru vnitrobloku a komunikuje s ním. Zachovávám budovu přádelny a dávám jí novou funkci v podobě studentských kolejí. Z jihovýchodní části pak areál vizuálně uzavírám objektem pronajímatelných ateliérů na něž navazuje stromová alej, jež propojuje řeku se zeleným prstencem města. Na nábřeží řeky Opavy pak navrhuji posedové schody a relaxační zónu na kterou navazuje zóna pěší, která může pokračovat dál podél břehu řeky Opavy.

II _ Hmotová studie

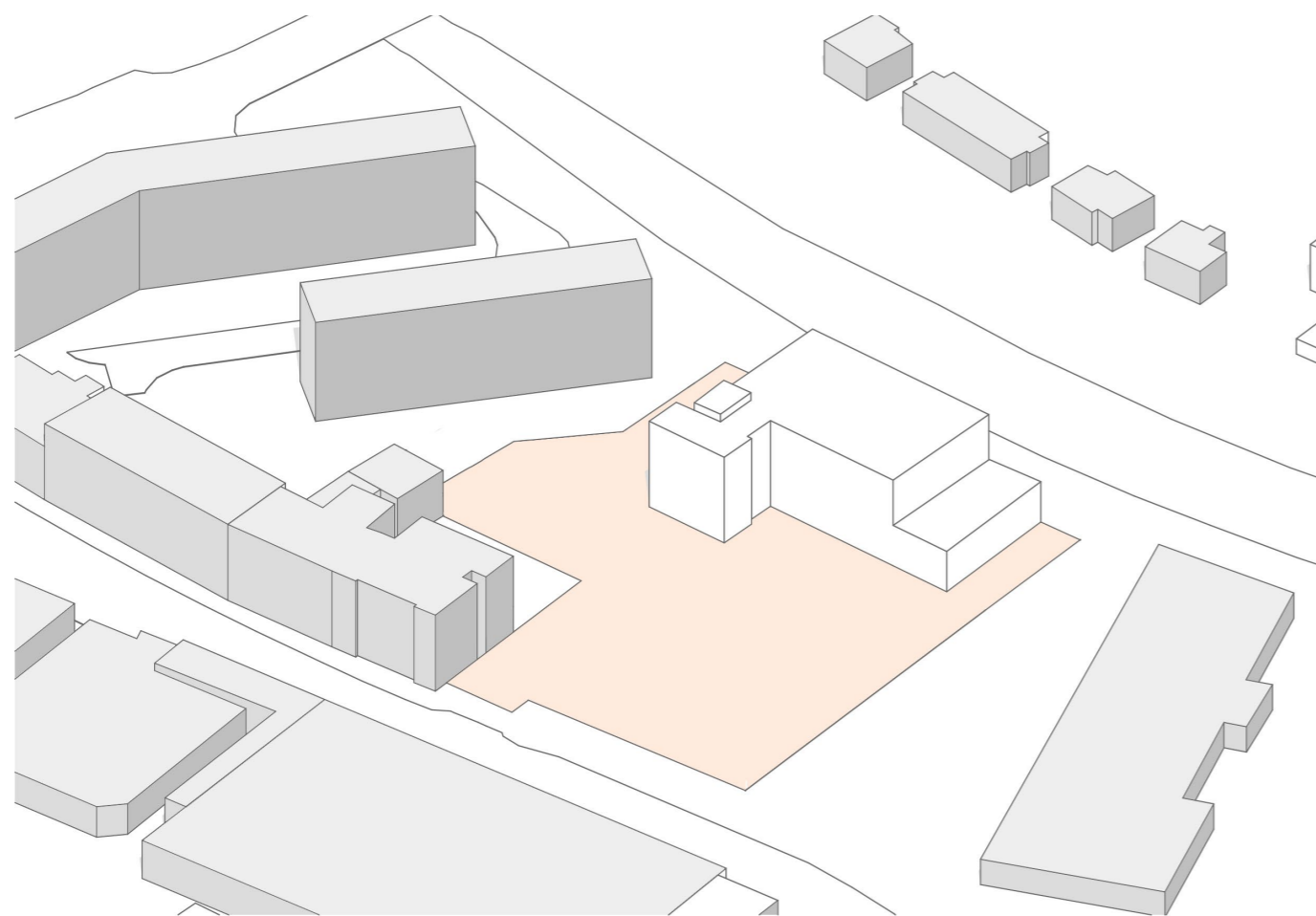
Stávající stav

V areálu je mnoho dočasných staveb a skladových prostor v dezolátním stavu, na severozápadním rohu území se nachází stále funkční trafostanice. Areálu dominuje budova přádelny a tkalcovny.

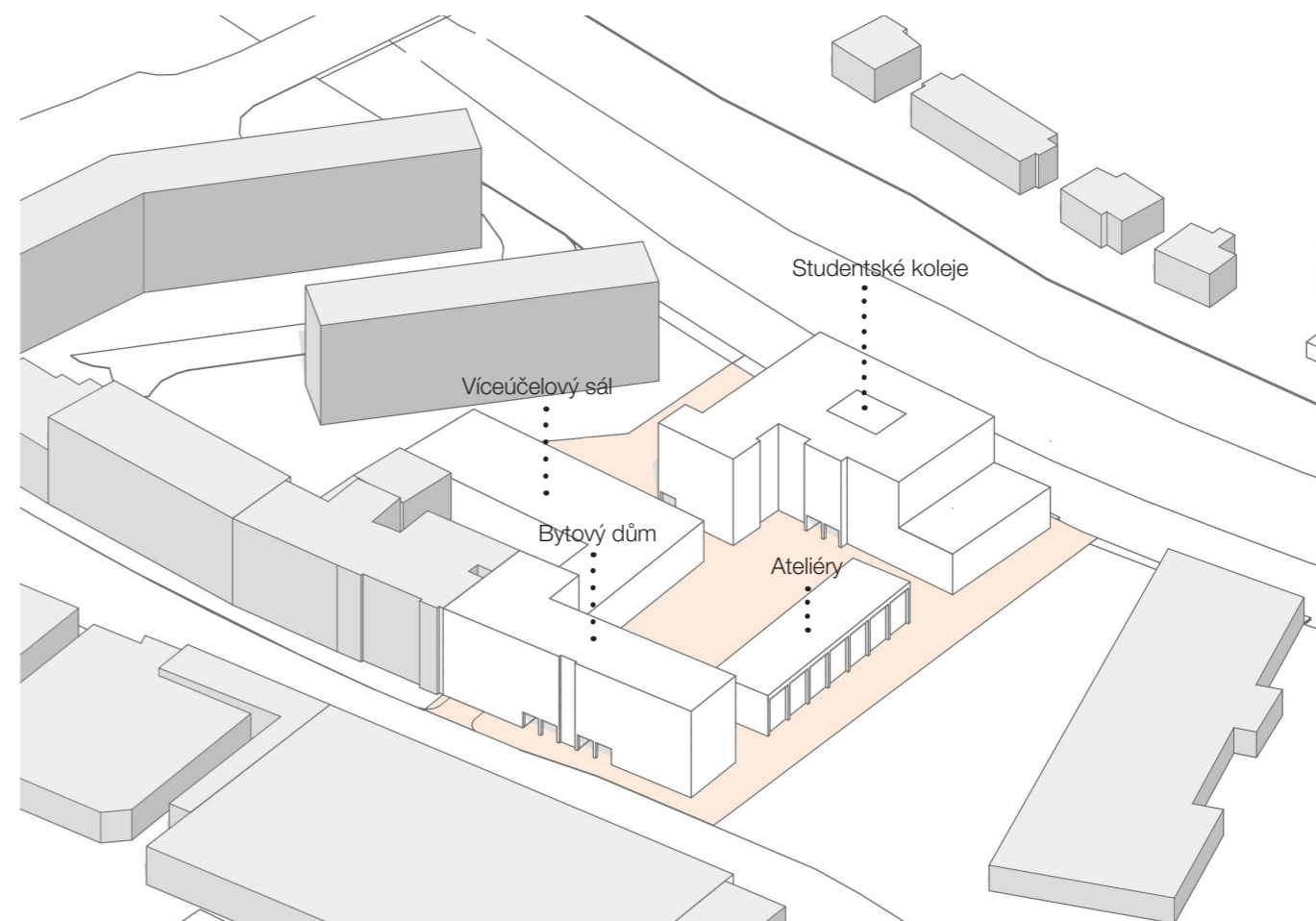

Demolované objekty

Areál očišťuju od dočasných staveb, skladů a přístavků, které postupem času vznikli na jeho území. Dále přesouvám zařízení trafostanice do suterénu a demoluji i oplocení celého areálu. Ponechávám a dále pracuji s hlavním objektem, budovou bývalé přádelny a tkalcovny.

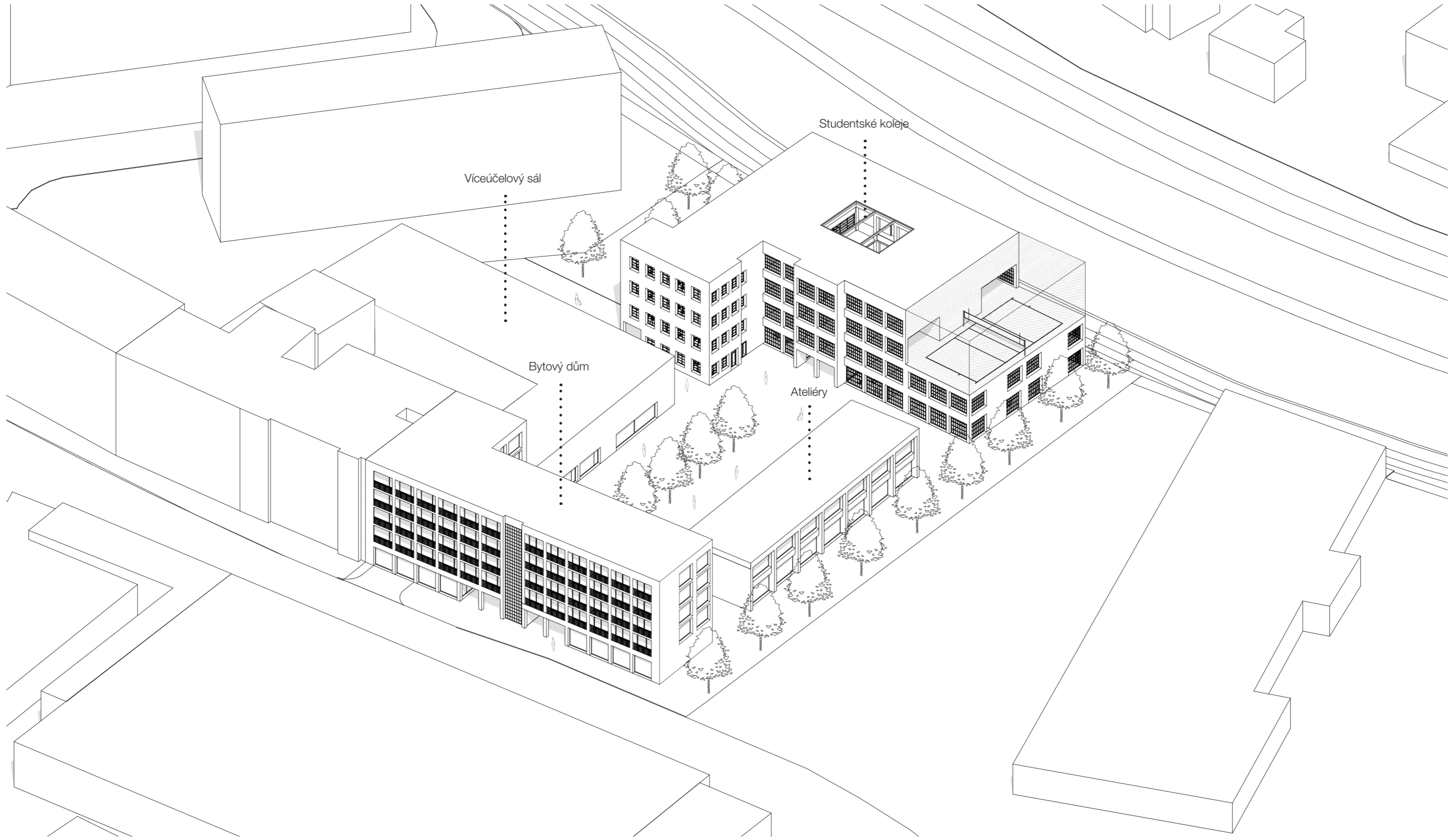

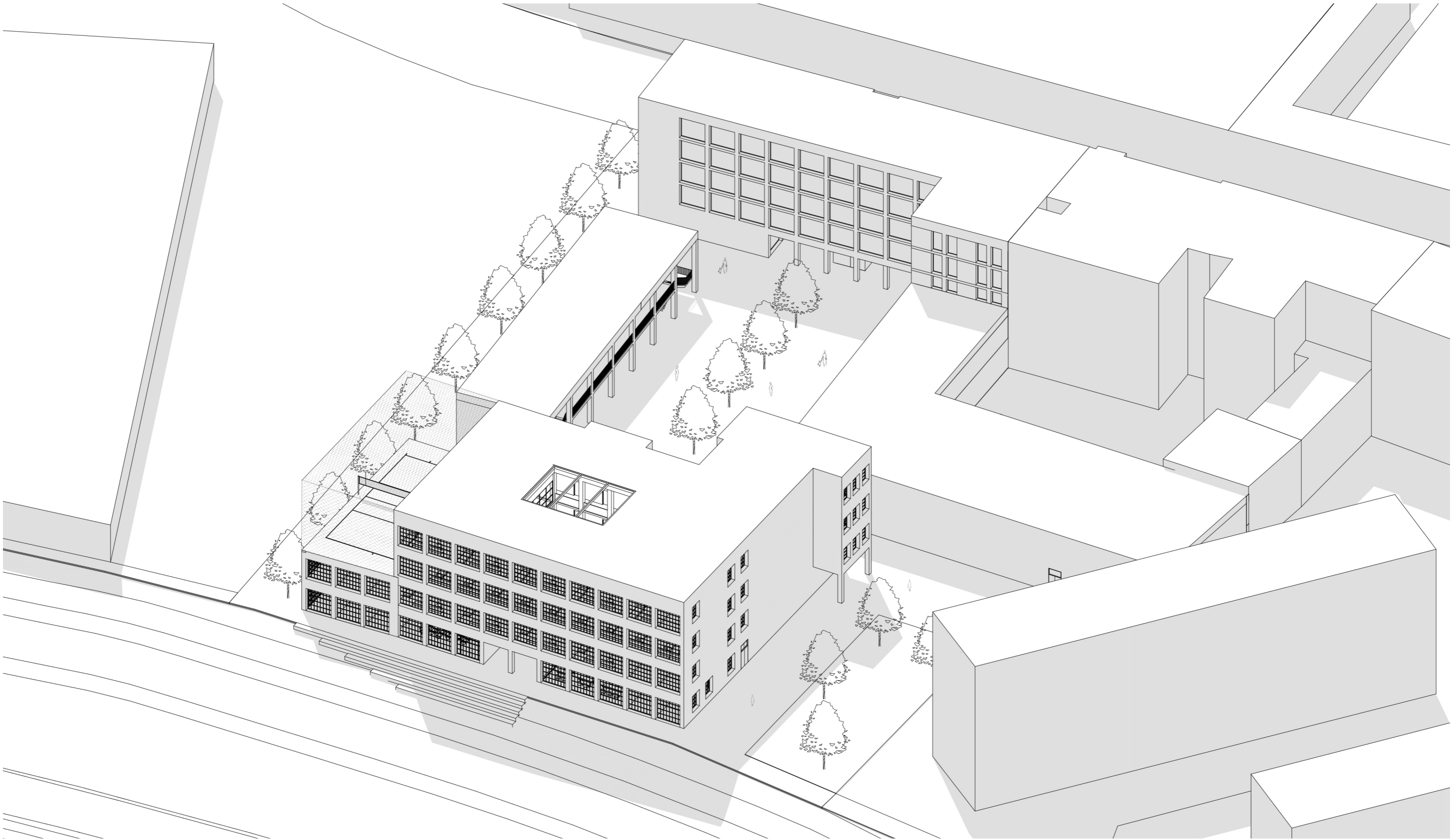
Zachované objekty

Navrhovaný stav

Hmotové řešení vychází jak z širších vztahů vůči okolí areálu, tak z návaznosti na okolní zástavbu a též snahy vytvořit hodnotný veřejným prostor v rámci samotného areálu. Z jihozápadní části navrhuji objekt bytového domu, jež doplňuje stávající zástavbu bytových domů, ctí uliční čáru a výšku římsy sousedního objektu. V parteru je tento objekt průchozí tak, aby byl jasně čitelný jako hlavní vstup do nově navrženého území. Dále na místo původně největšího skladového prostoru navrhuji víceúčelový sál, který se otvírá do nově vzniklého veřejného prostoru vnitrobloku a komunikuje s ním. Zachovávám budovu přádelny a dávám jí novou funkci v podobě studentských kolejí. Z jihovýchodní části pak areál vizuálně uzavírám objektem pronajímatelných ateliérů, za kterým se nachází stromová alej, jež propojuje řeku se zeleným prstencem města.

III _ Situace

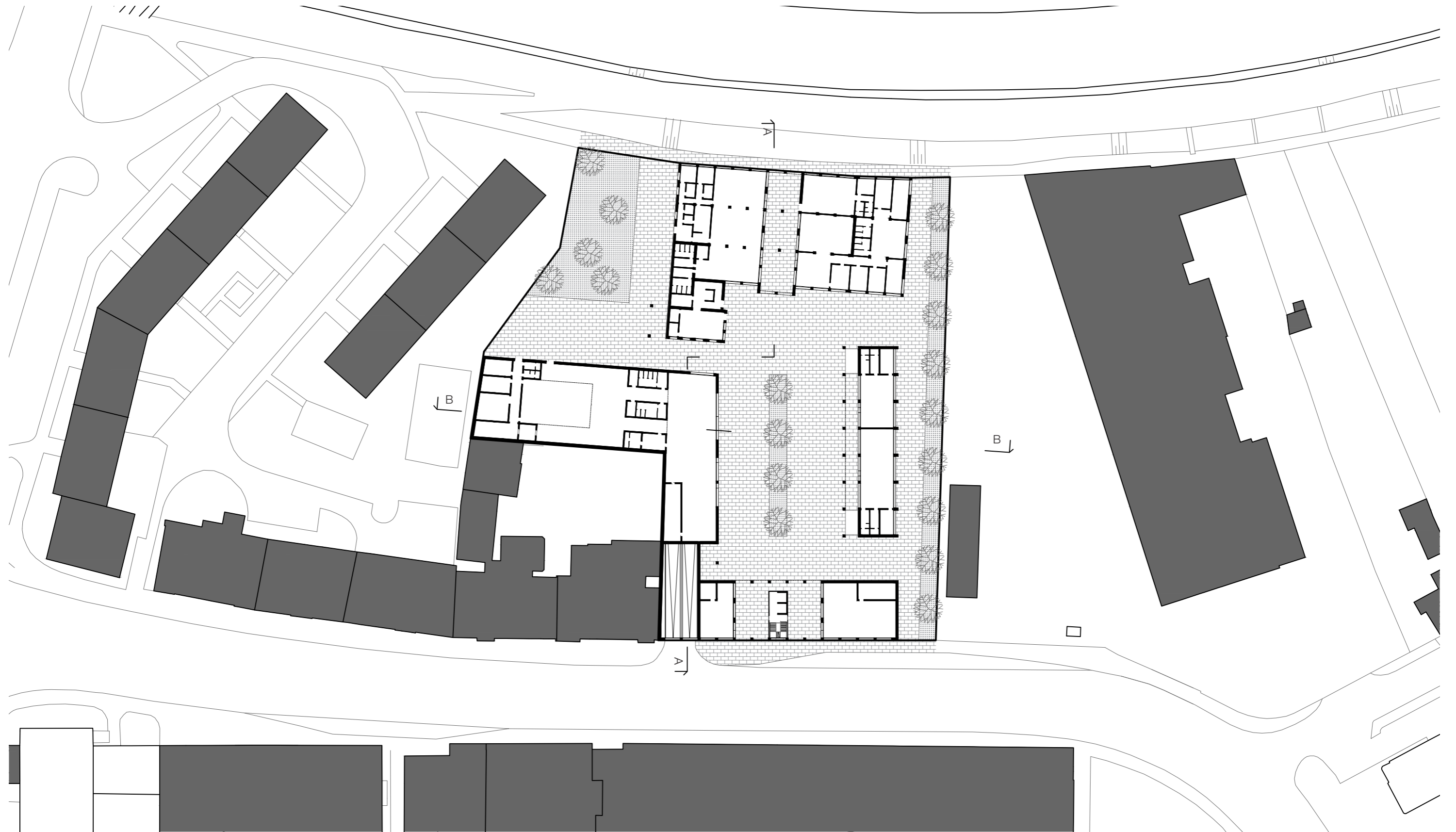
Stávající stav

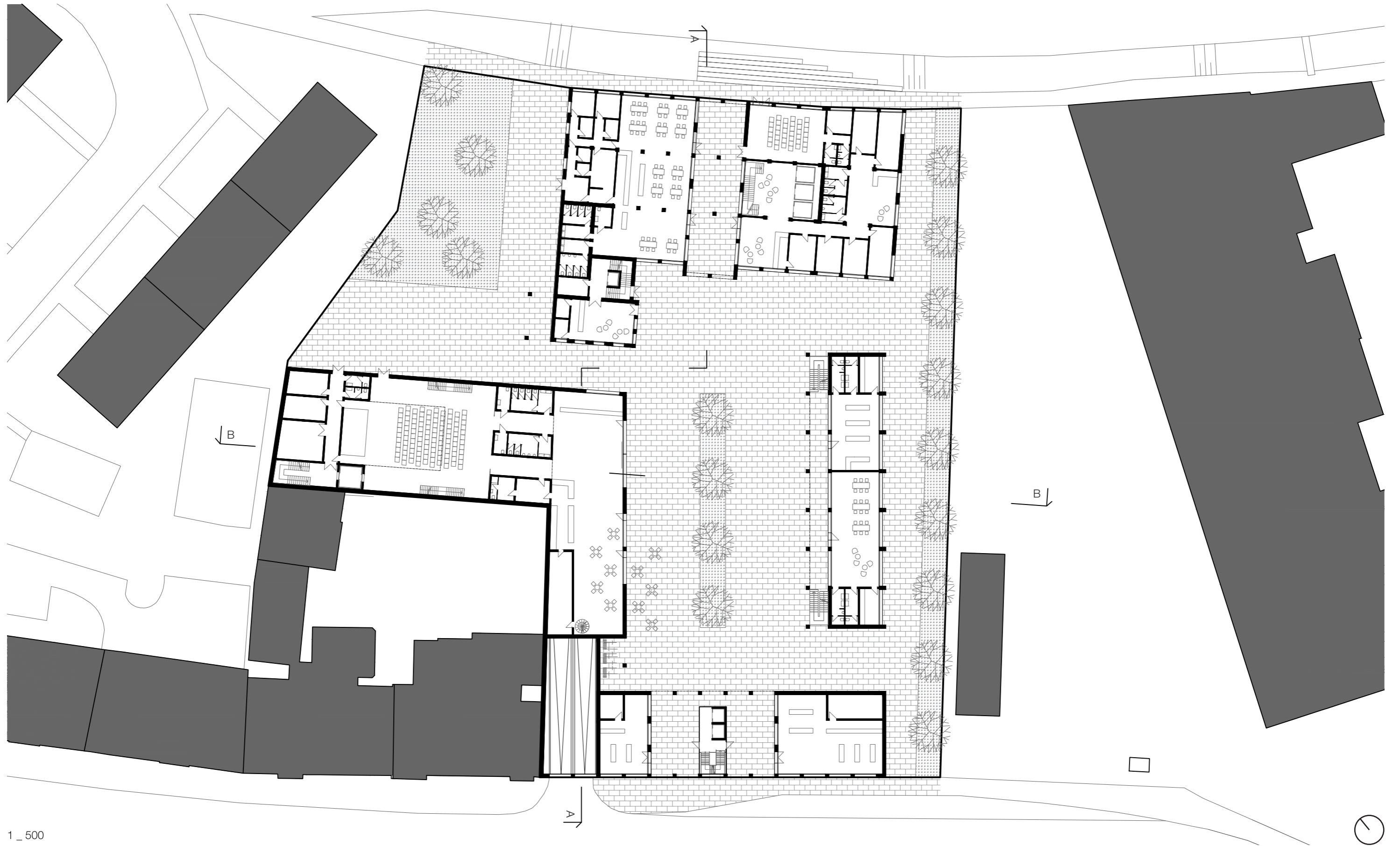
1_3 000

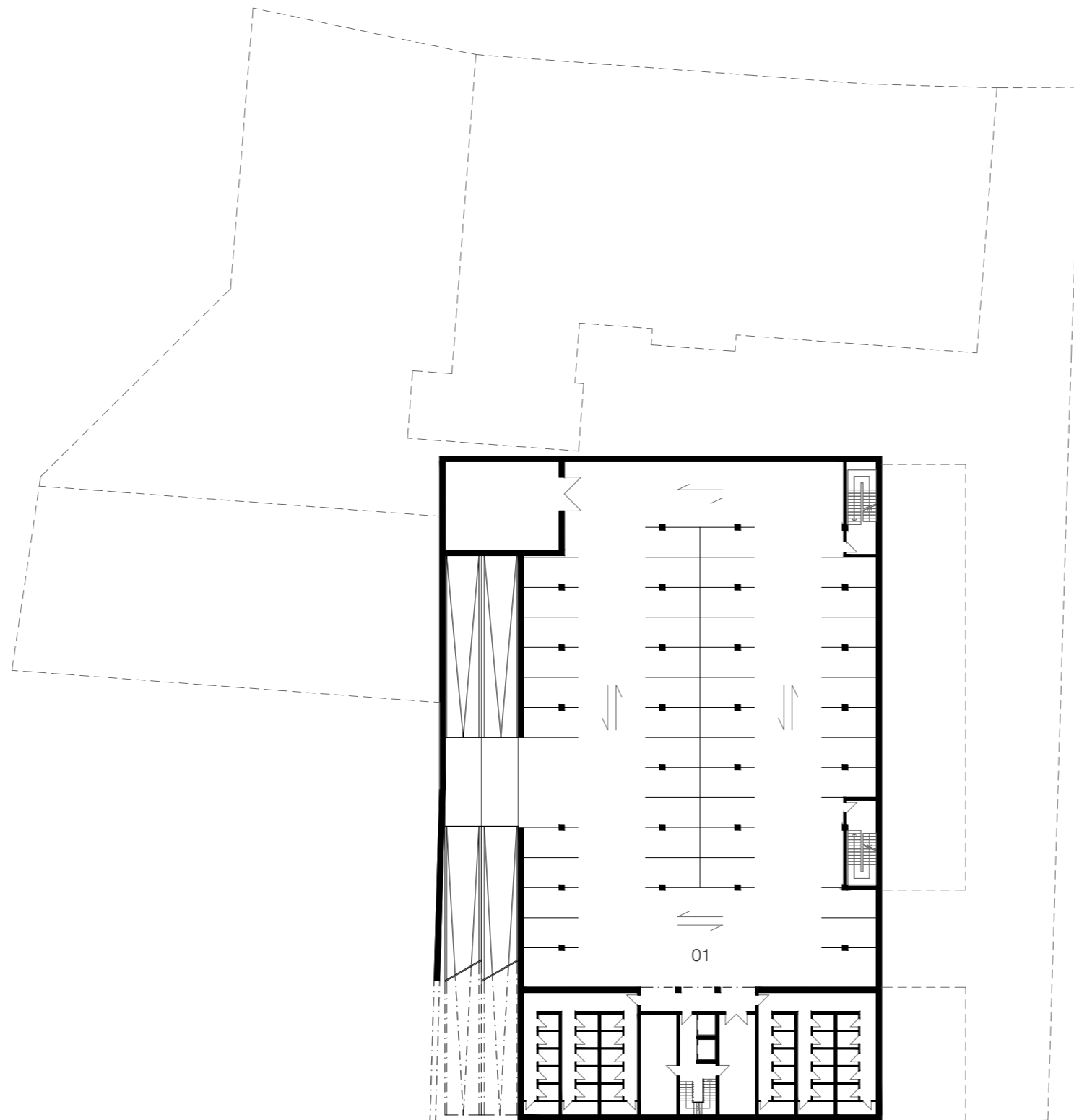

Navrhovaný stav

1_3 000

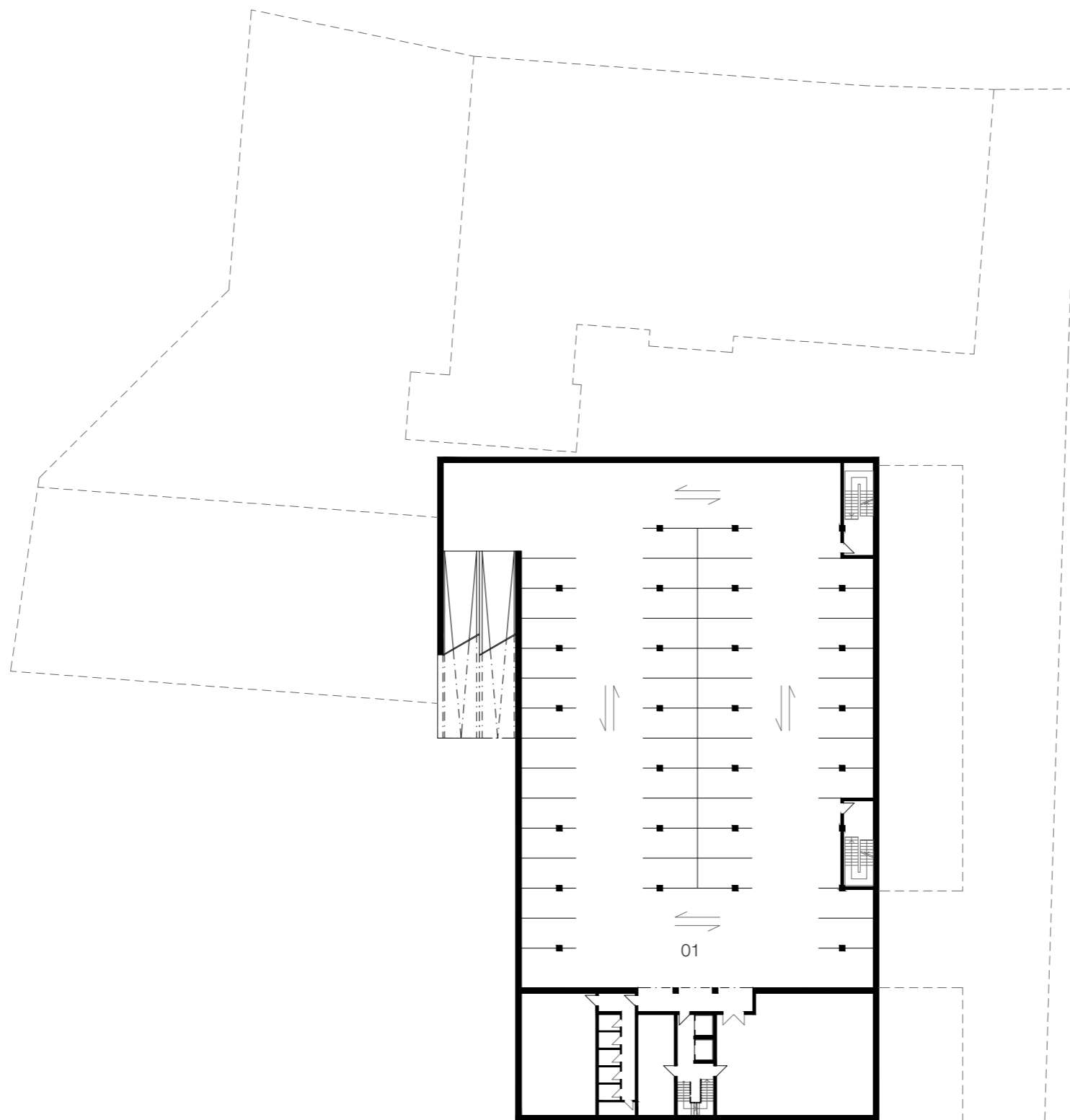

01 46 parkovacích stání

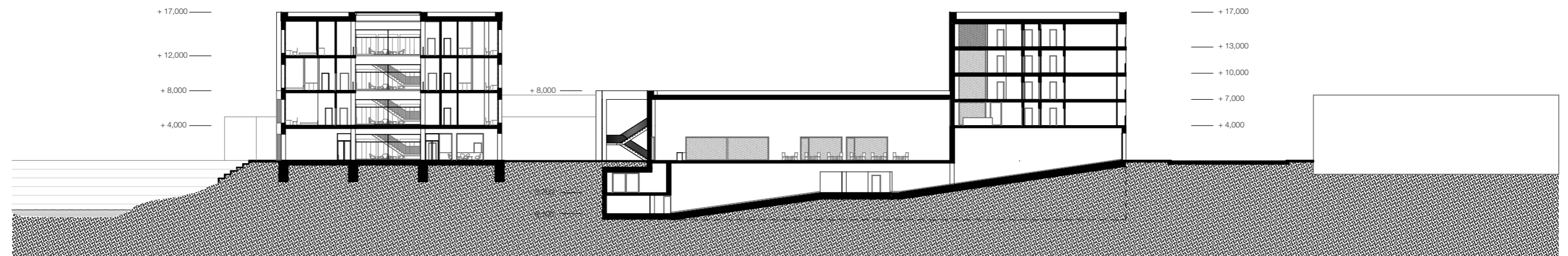

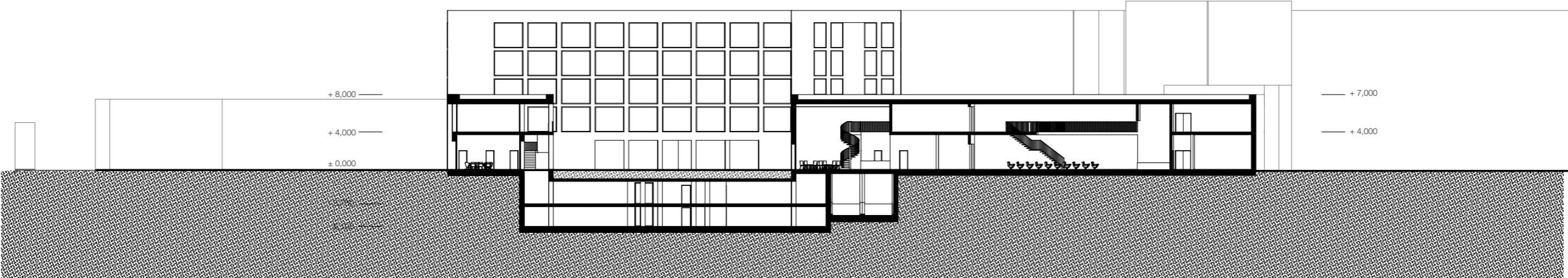
01 49 parkovacích stání

Řez _ A

Řez _ B

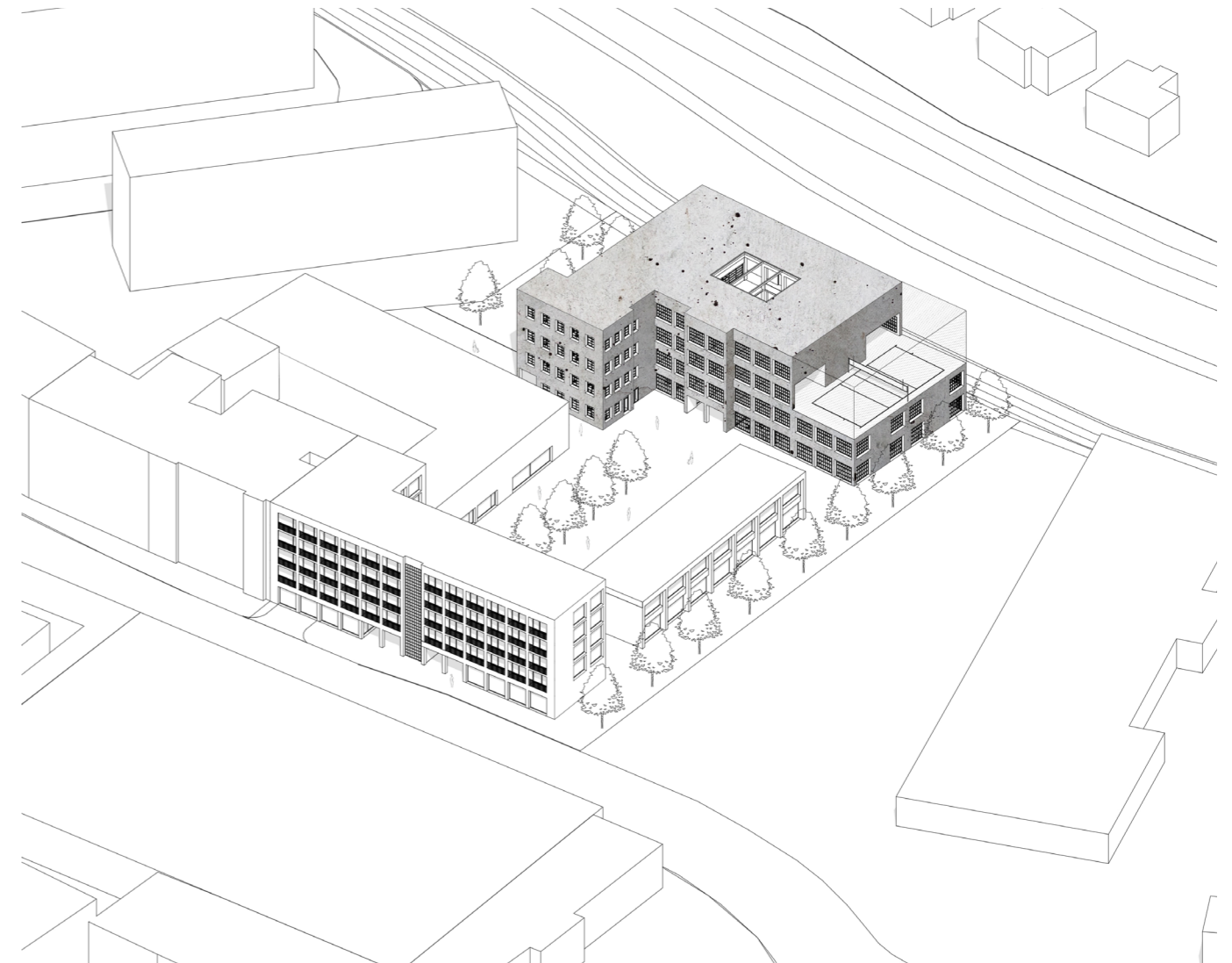

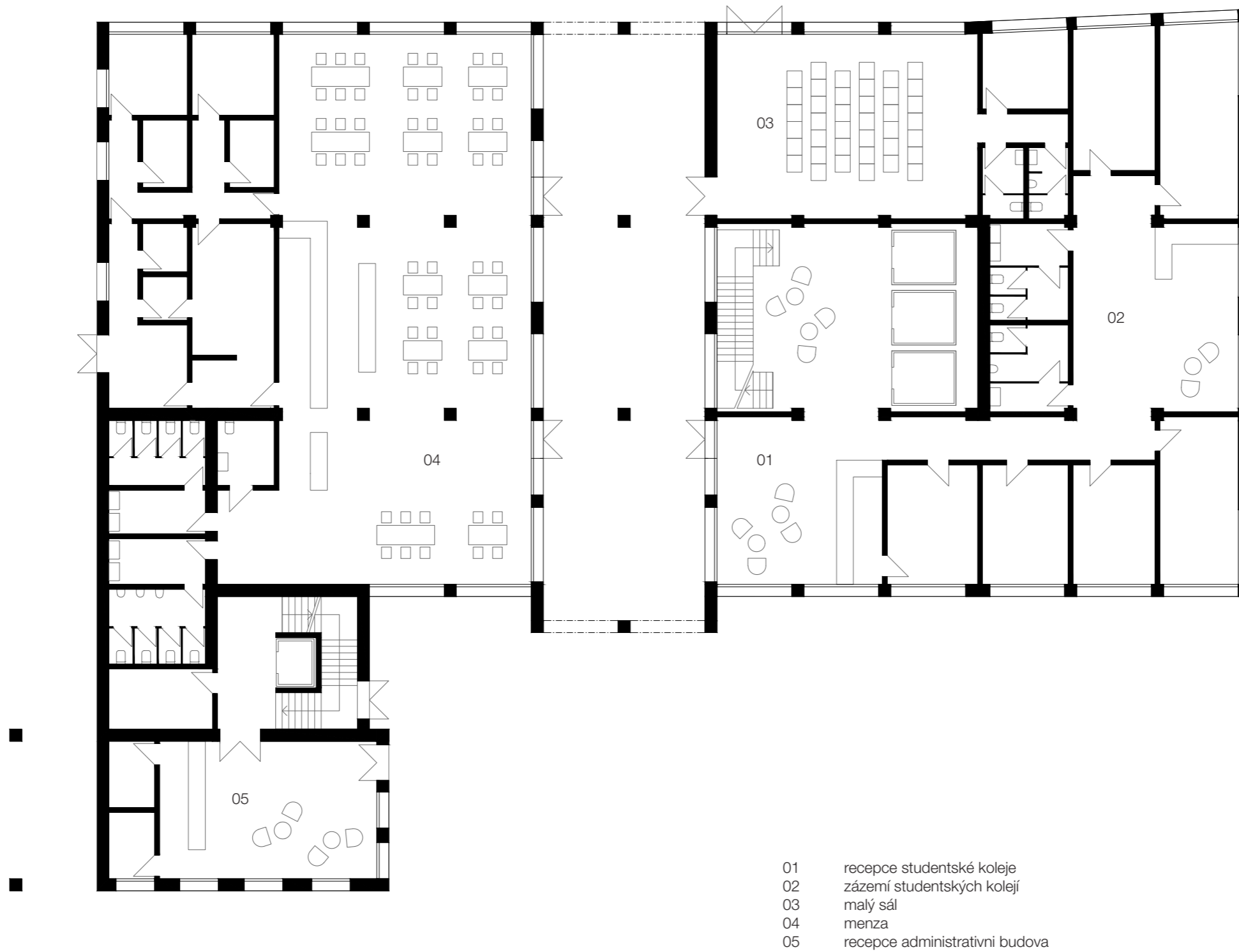
IV _ Studentské koleje

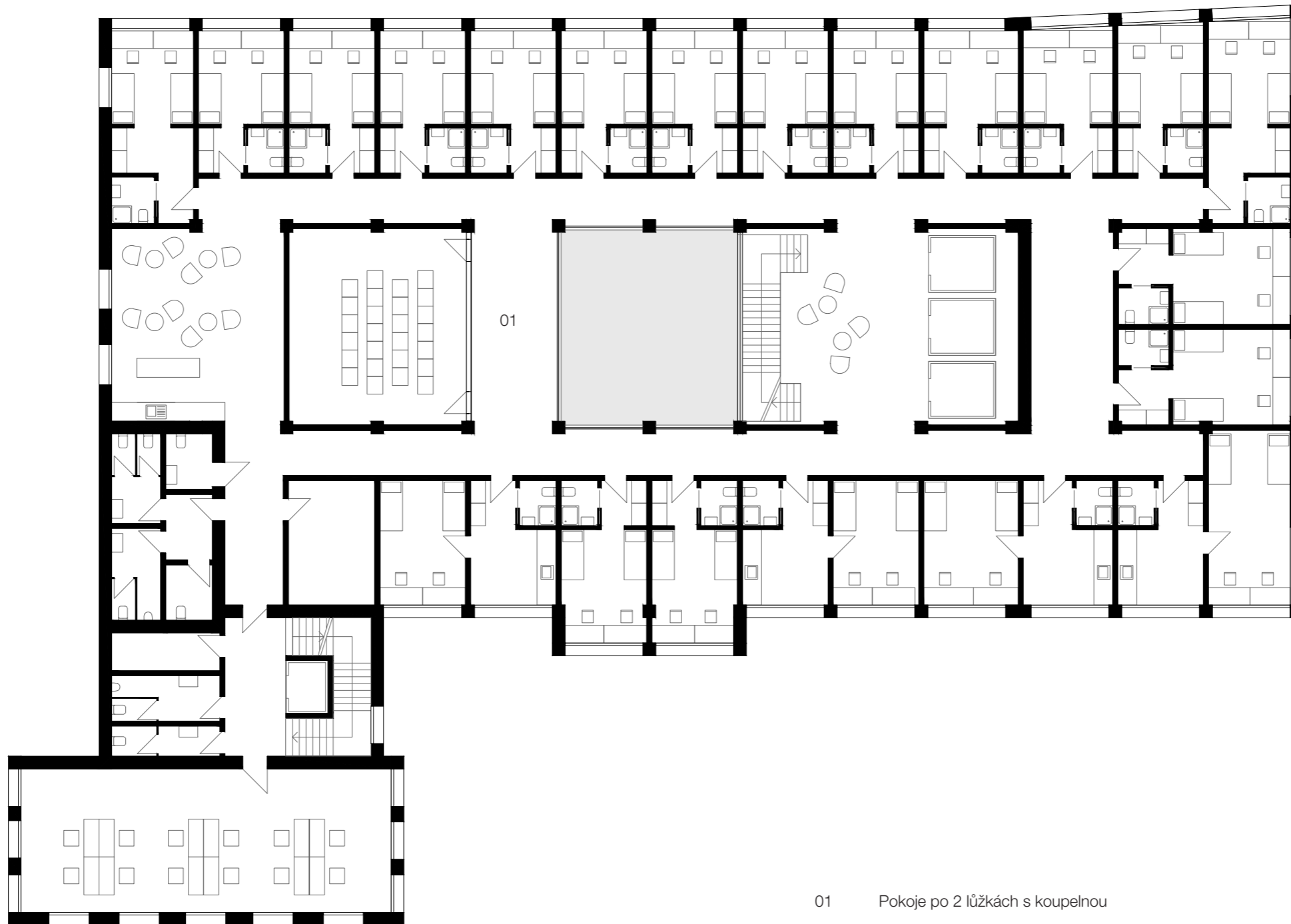
Jedná se o konverzi původního objektu textilního závodu Karnola, kde se nacházela přádelna, tkalcovna a administrativní část závodu. Ve svém návrhu zachovávám nosnou konstrukci a využívám její trojtraktovou dispozici, hmotové řešení tak zůstává zachováno.

Parter je v ose budovy otevřený a průchozí tak, aby propojoval nově navržený veřejný prostor vnitrobloku s nábřežím řeky Opavy. Tím je parter rozdělen na dvě části, kdy v jihovýchodní části je navržena recepce a zázemí samotných studentských kolejí a v severozápadní části se nachází menza. Objekt má už od samotného vybudování administrativní křídlo, jež má jinou podobu oken a členění. Toto administrativní křídlo zůstává zachováno, má vlastní vstup z vnitrobloku a je řešeno jako open space pronajímatelné prostory.

Dispozice typického nadzemního podlaží vychází z trojtraktové dispozice, kdy krajní trakty jsou využity pro jednotlivé pokoje a prostřední trakt je využit pro hlavní vertikální komunikaci, zastřešené atrium, studovnu a společnou kuchyň. Každý pokoj má osovou šířku jednoho modulu, která je 3,6 m. V rámci pater se pak pouze mění dispozice jednotlivých pokojů, zda jsou jednolůžková, dvoulůžková a případně s kuchyňkou. Ve 3.np je navržena pochozí střecha se sportovním hřištěm, jež je oploceno tak, aby pouze lehce dotvářelo celistvou hmotu budovy.

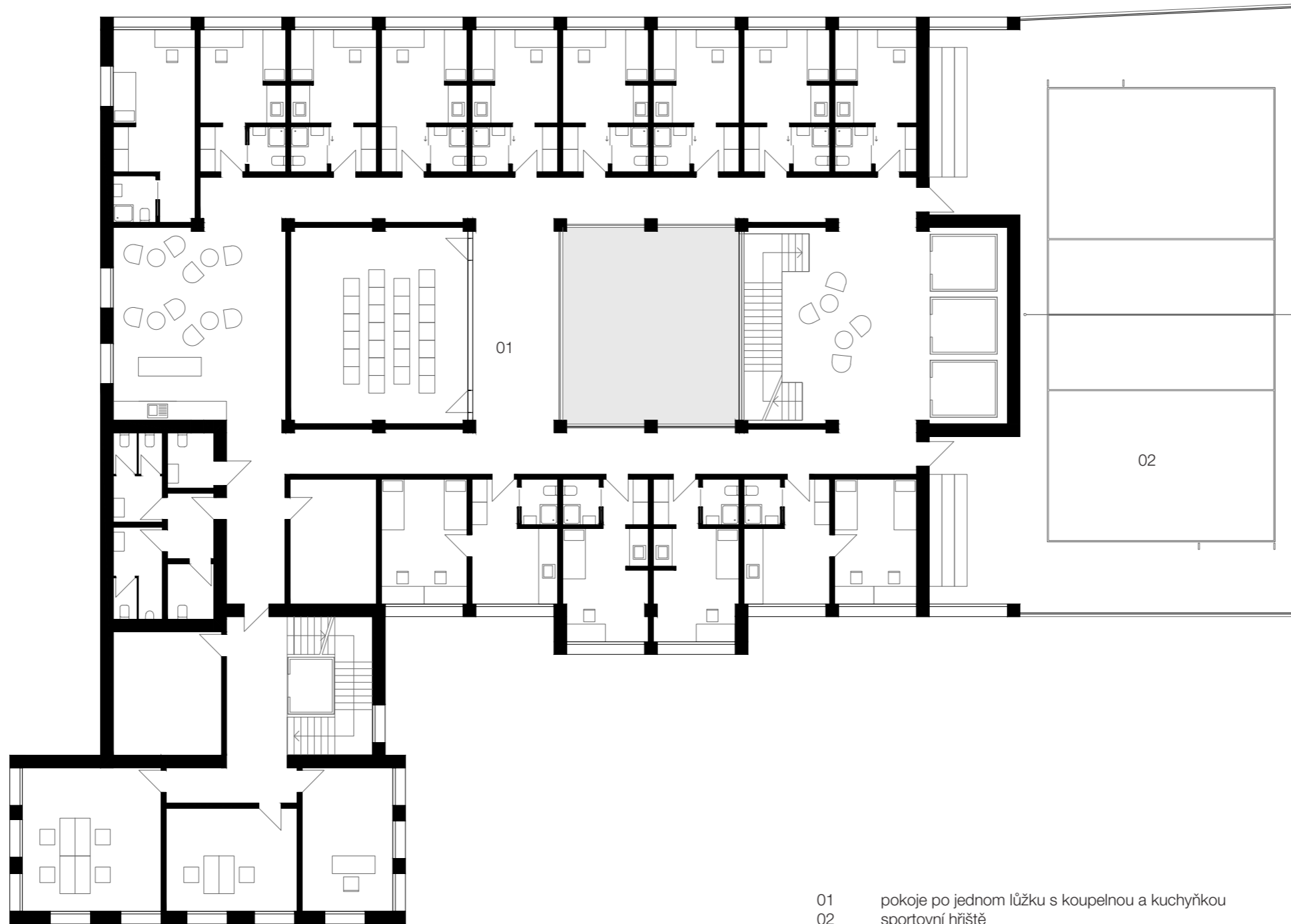

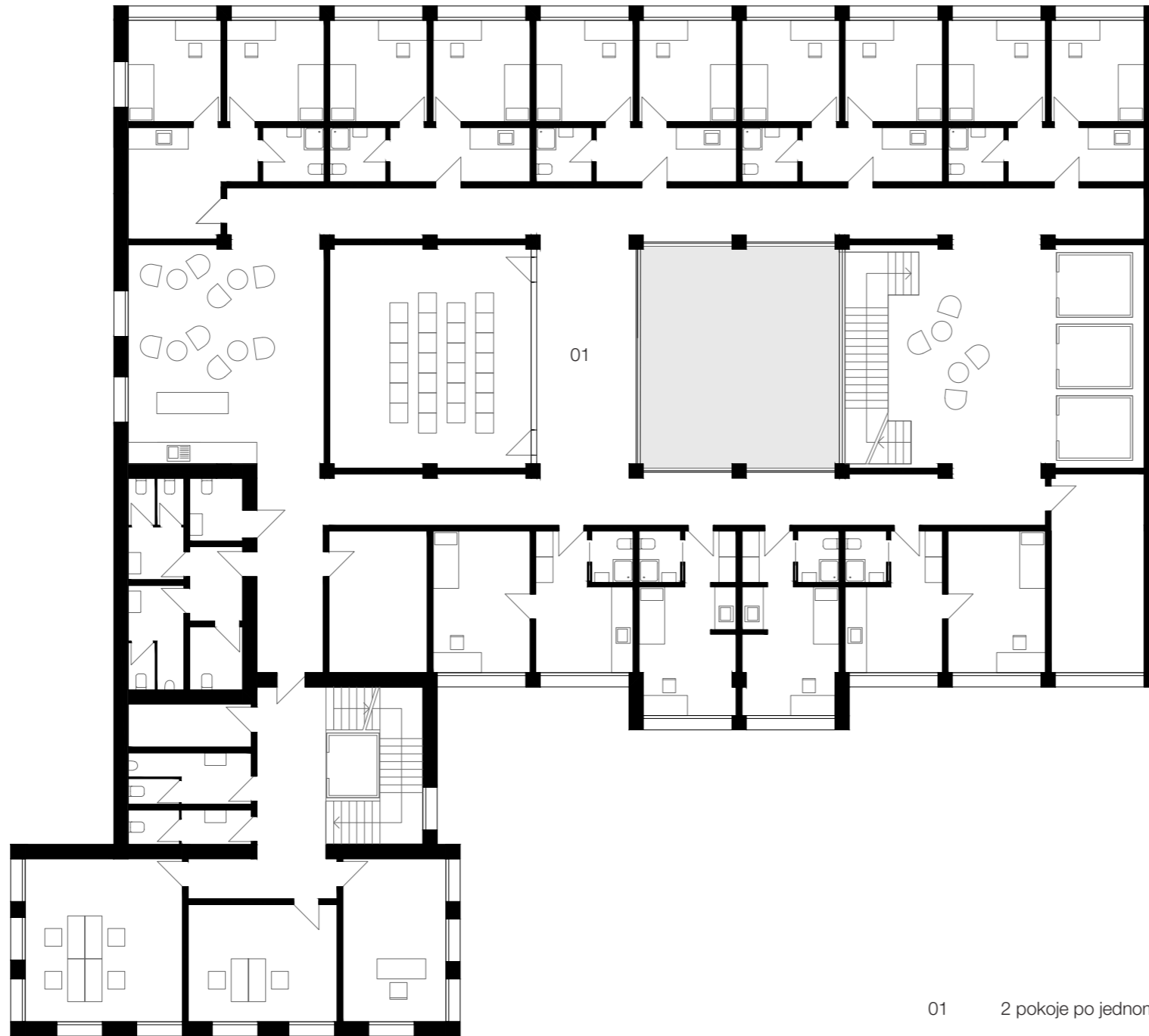

01 Pokoje po 2 lůžkách s koupelnou

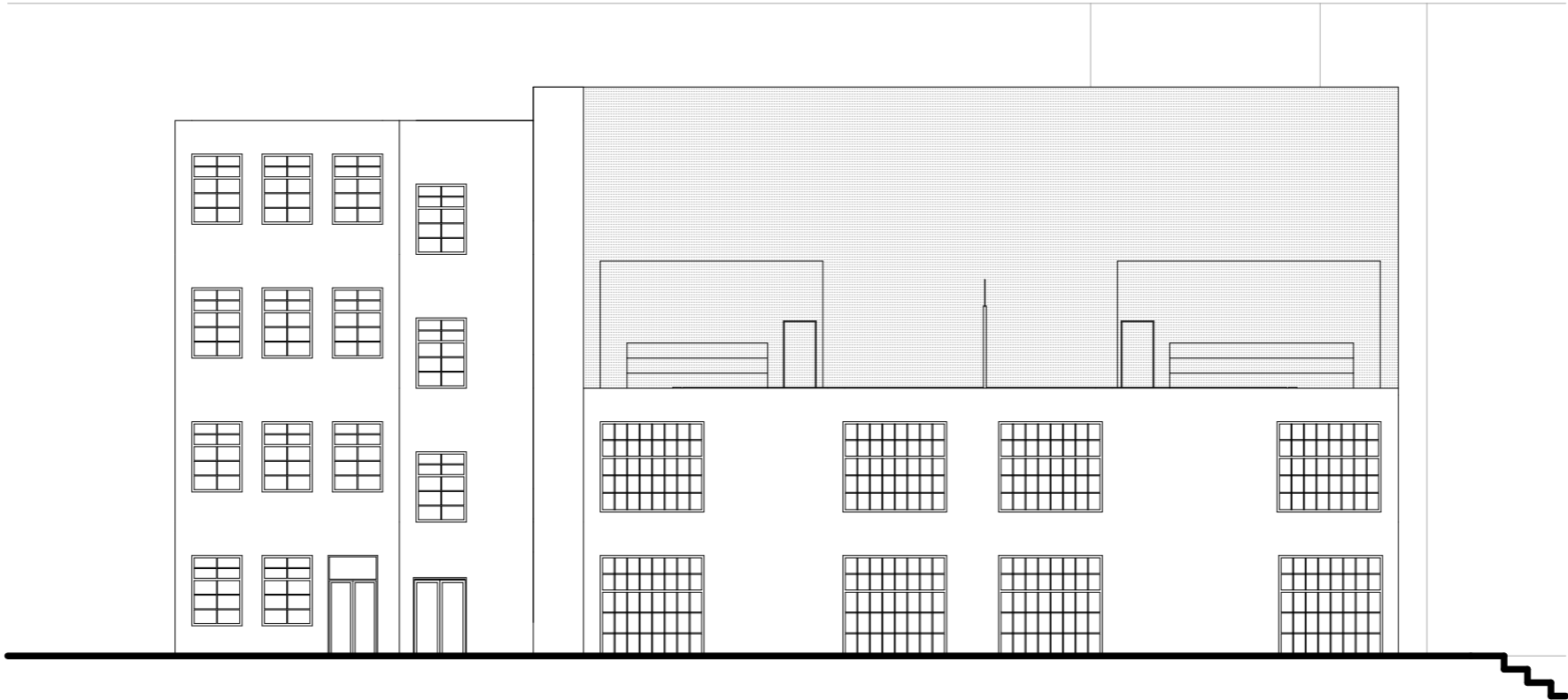

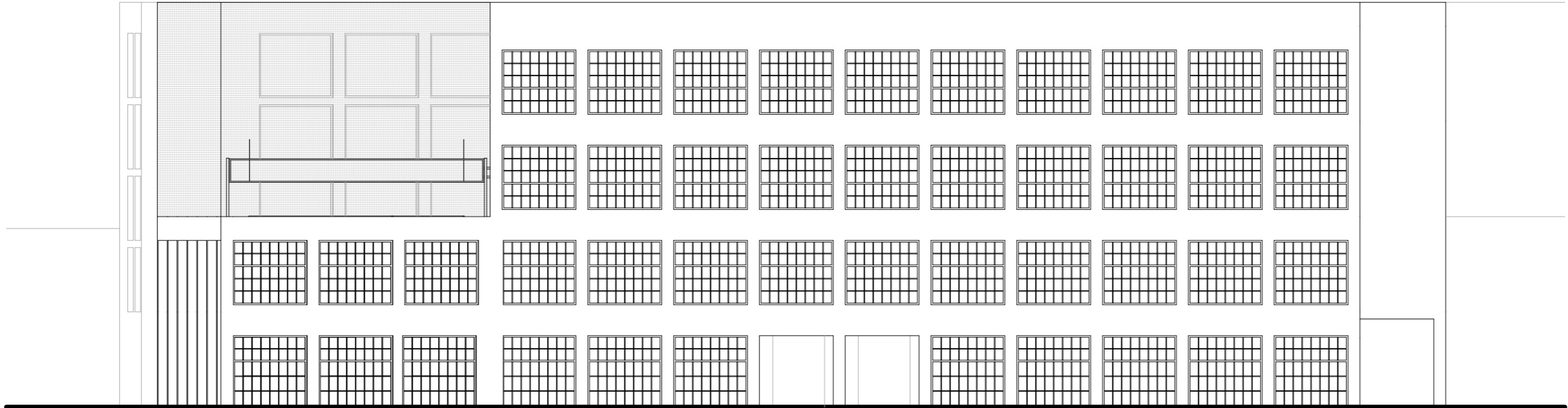

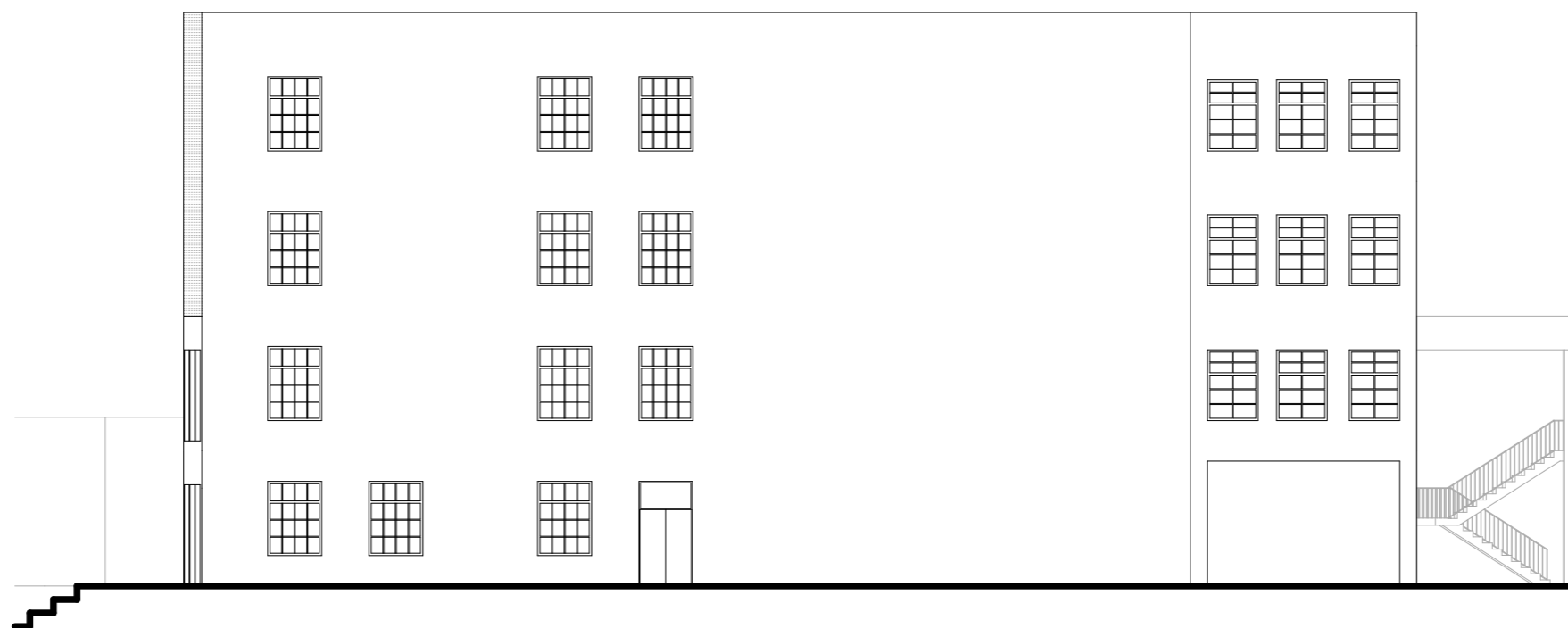

01 2 pokoje po jednom lůžku s velkou koupelnou a kuchyňkou

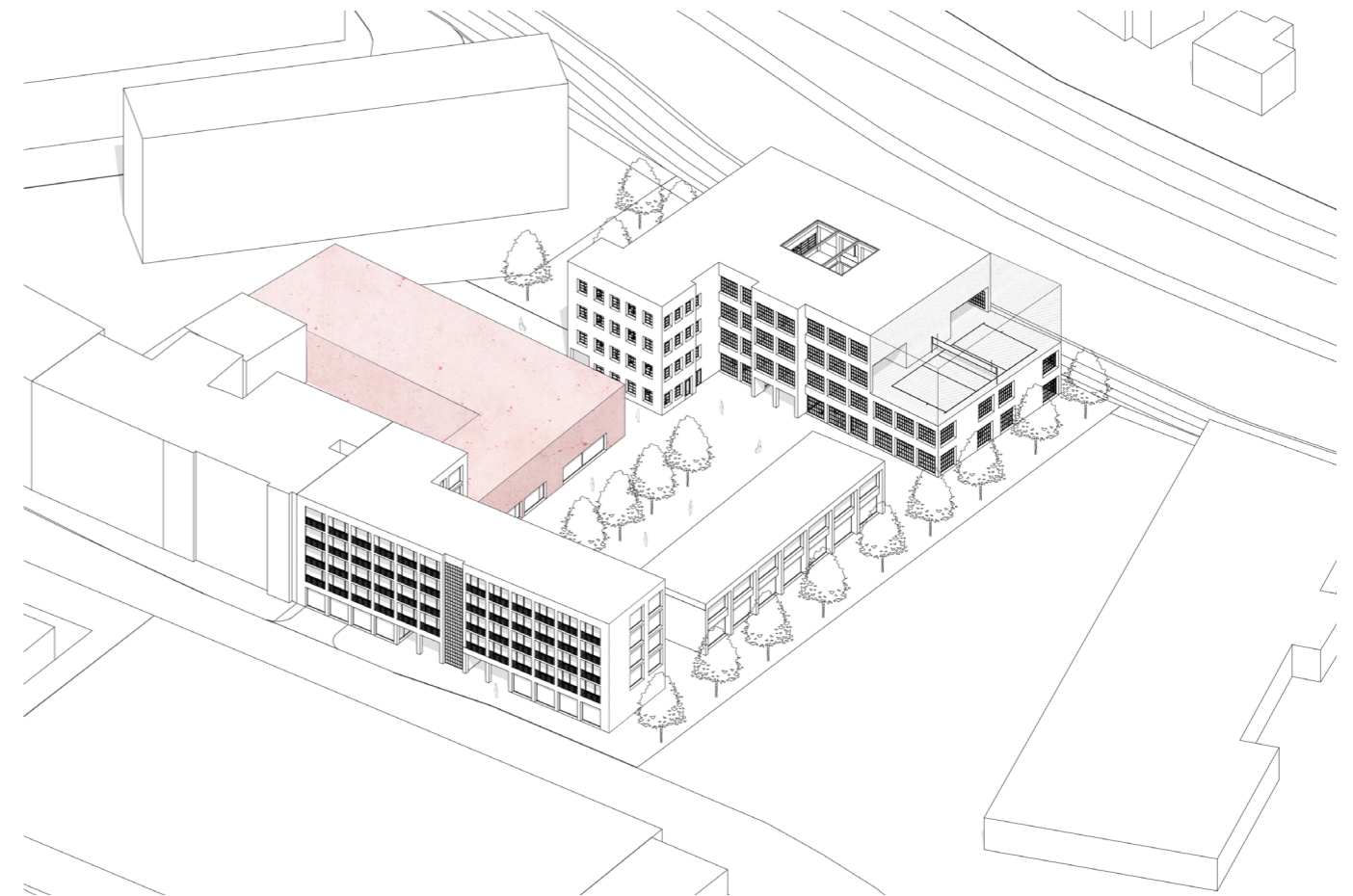

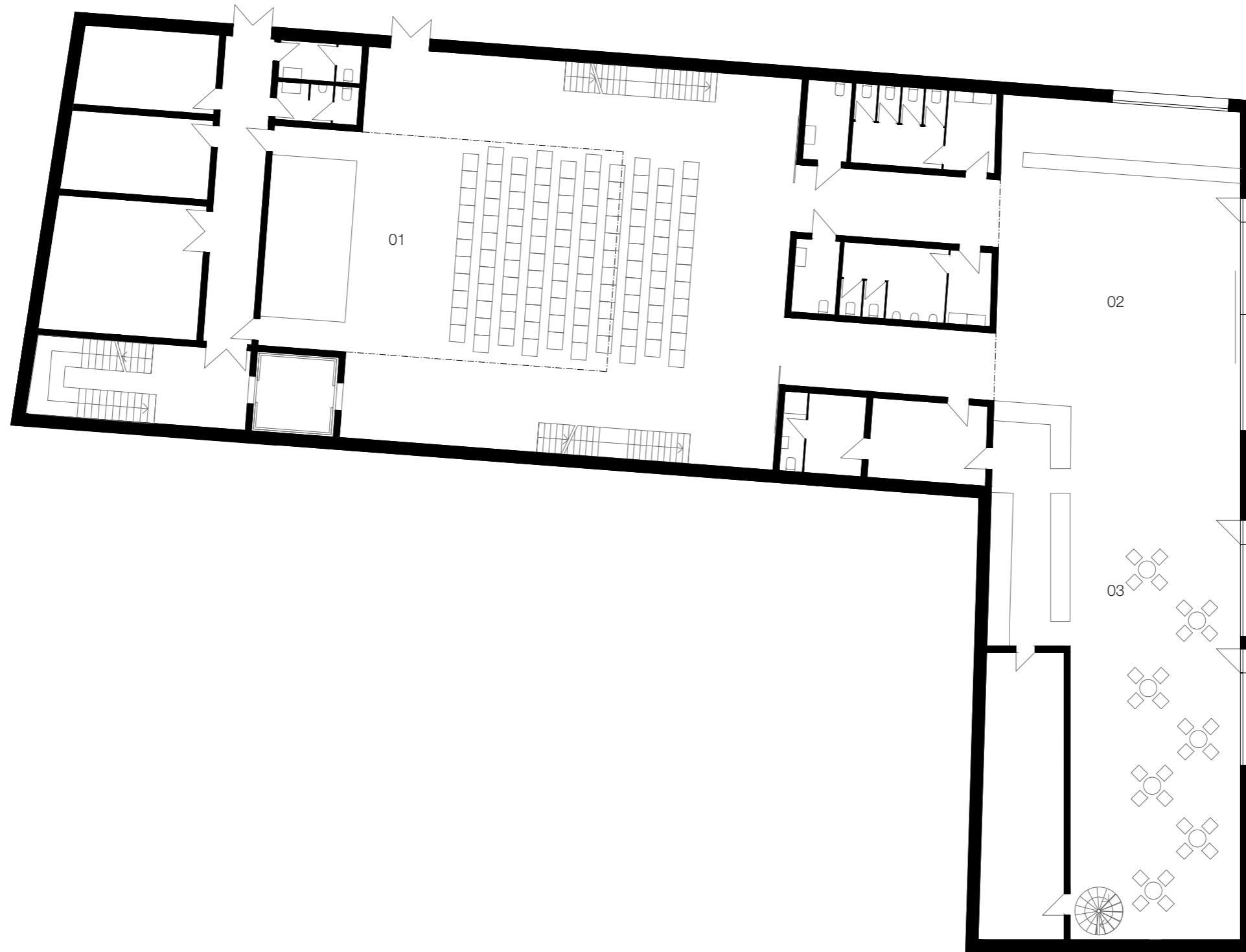

V _ Víceúčelový sál

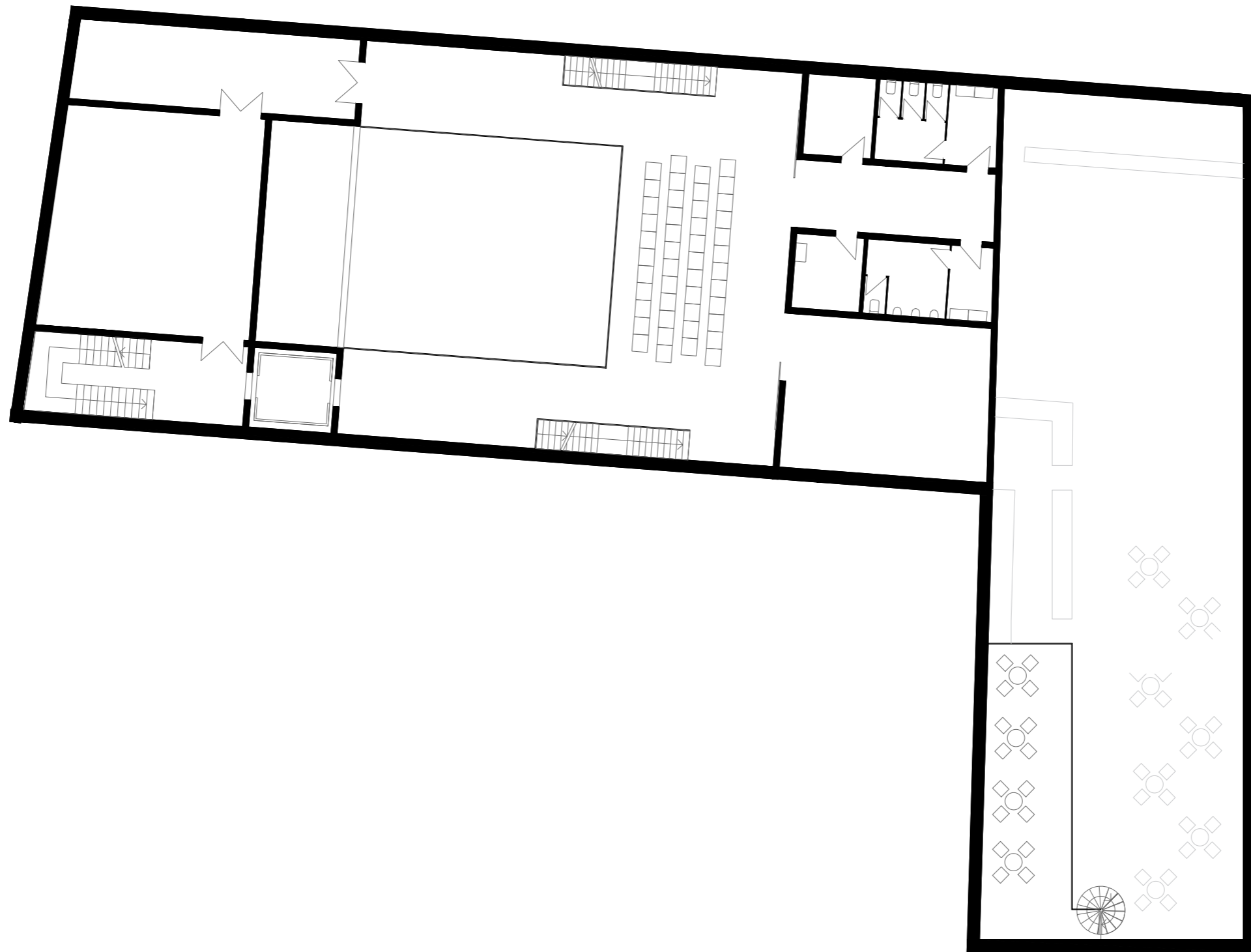
Budova svou hmotou dotváří koncept vnitrobloku a vizuálně uzavírá celý areál ze severozápadní strany. Svou minimalistickou fasádou oproti ostatním objektům jasně naznačuje jinou, v tomto případě občanskou funkci objektu a to víceúčelový sál s kavárnou. V parteru objekt komunikuje s veřejným prostorem vnitrobloku, zve dovnitř a dává možnost propojení venkovního a vnitřního prostředí v případě různých kulturních akcí. Samotný sál je řešen podobně velkoryse jako vstupní foyer, je navržen přes dvě nadzemní podlaží a má vlastní zázemí se šatnami a technickými místnostmi.

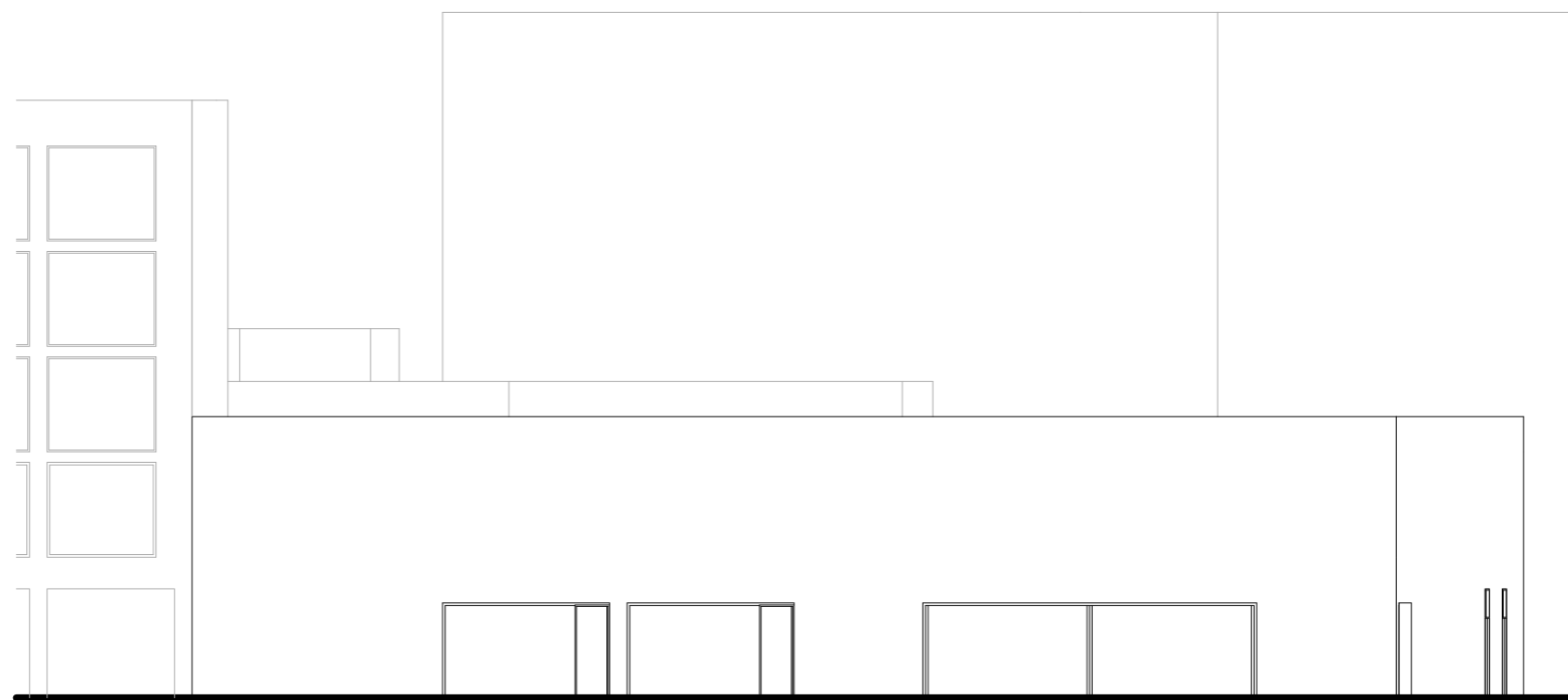

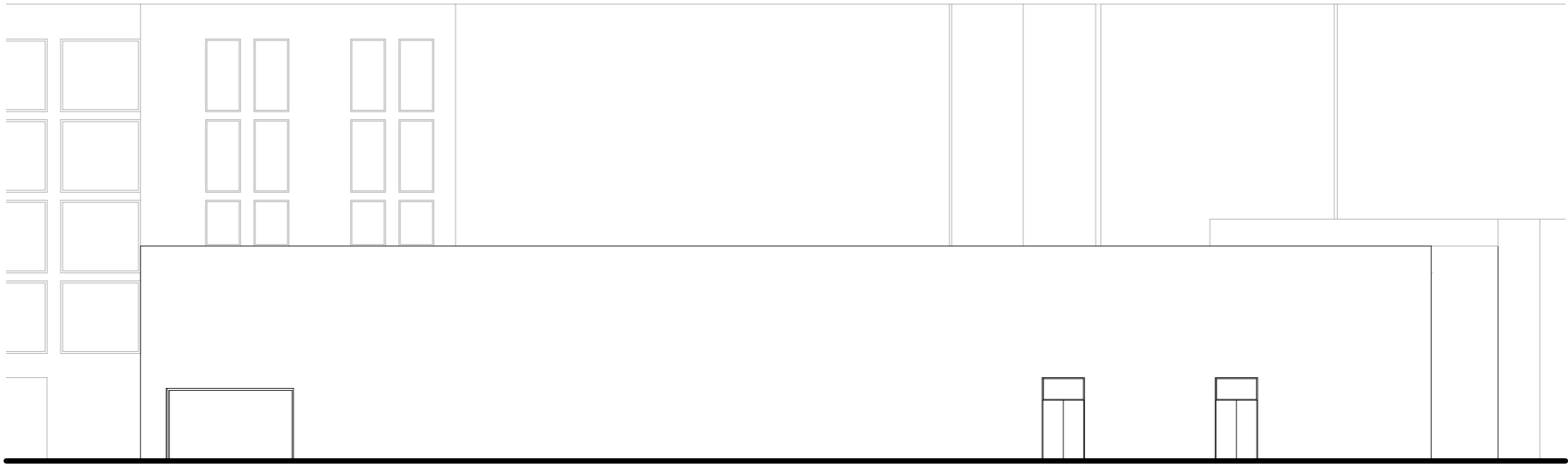

- 01 víceúčelový sál
- 02 vstupní foyer
- 03 kavárna

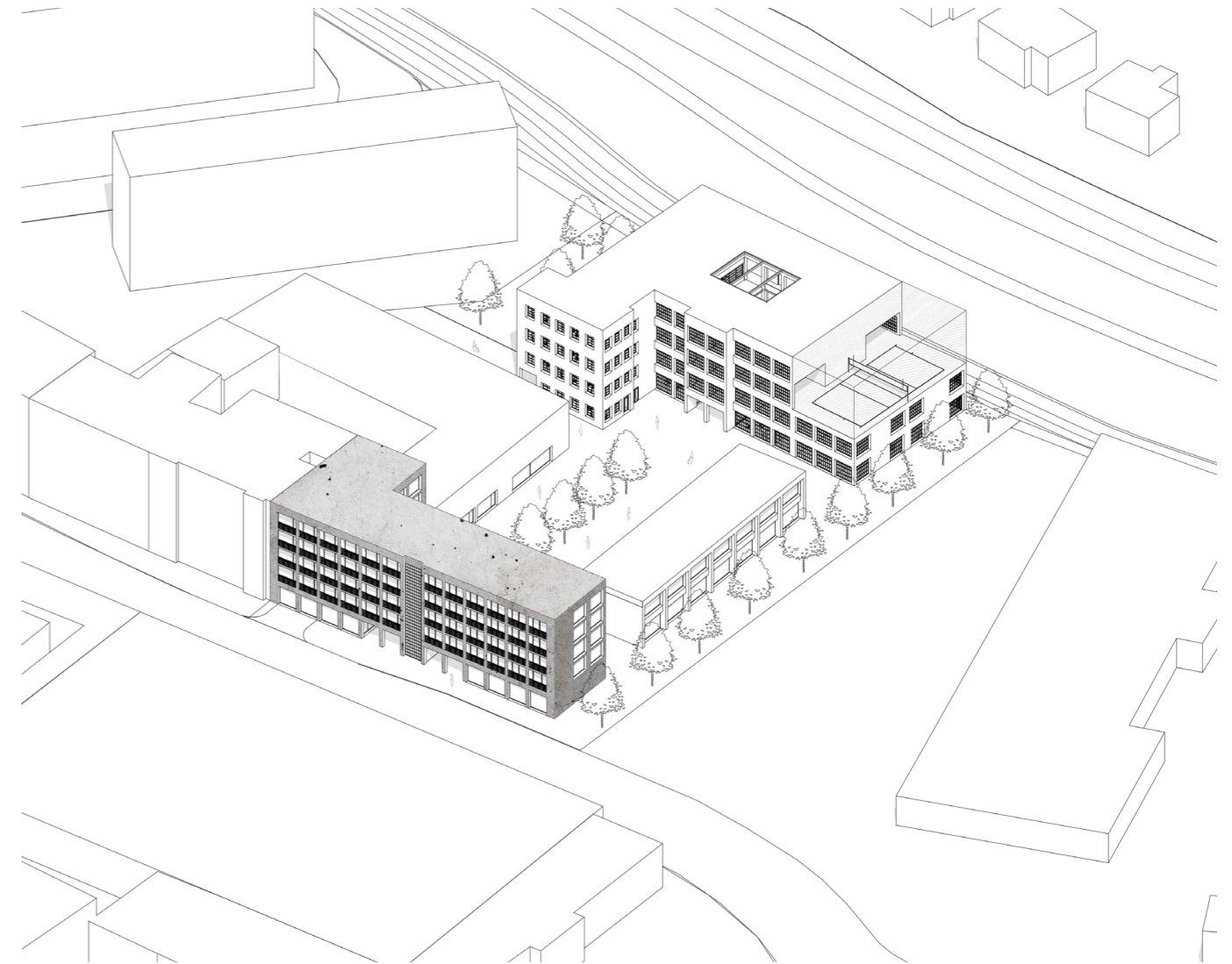

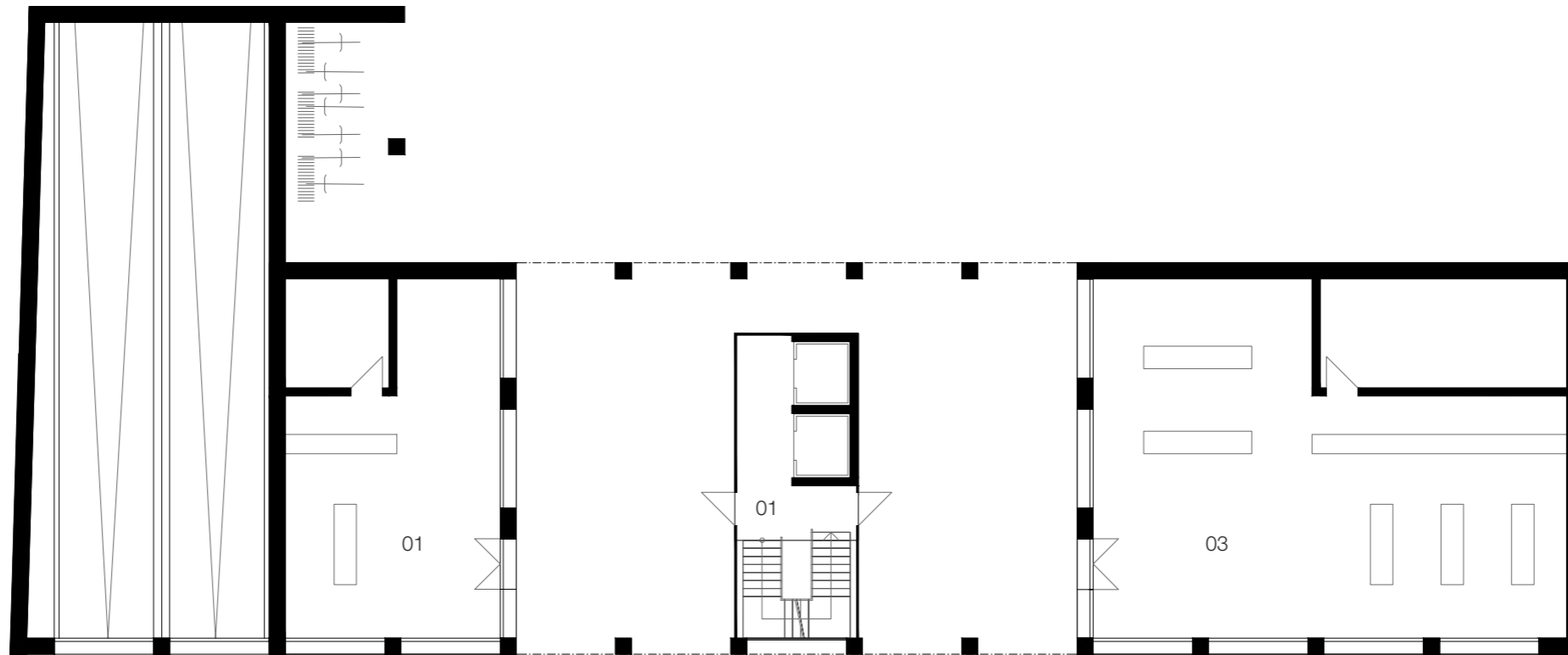

VI _ Bytový dům

Navržený bytový dům svou hmotou navazuje na stávající zástavbu v ulici Zámecký okruh, drží se uliční čáry a zachovává tak městské prostředí. Výška římsy je navržena ve stejné výšce jako sousední bytový dům. Parter budovy je v centrální části průchozí a vytváří tak jednoznačný hlavní vstup do celého areálu. Navíc je hmota objektu v této části rozdělena komunikačním jádrem, jež se propisuje do fasády a vytváří tak v pohledu z ulice dva objekty, které mají podobnou délku fasády, jako sousední bytové domy. V parteru budovy se také nachází vjezd do garáží, které jsou pod nově vybudovanou částí areálu.

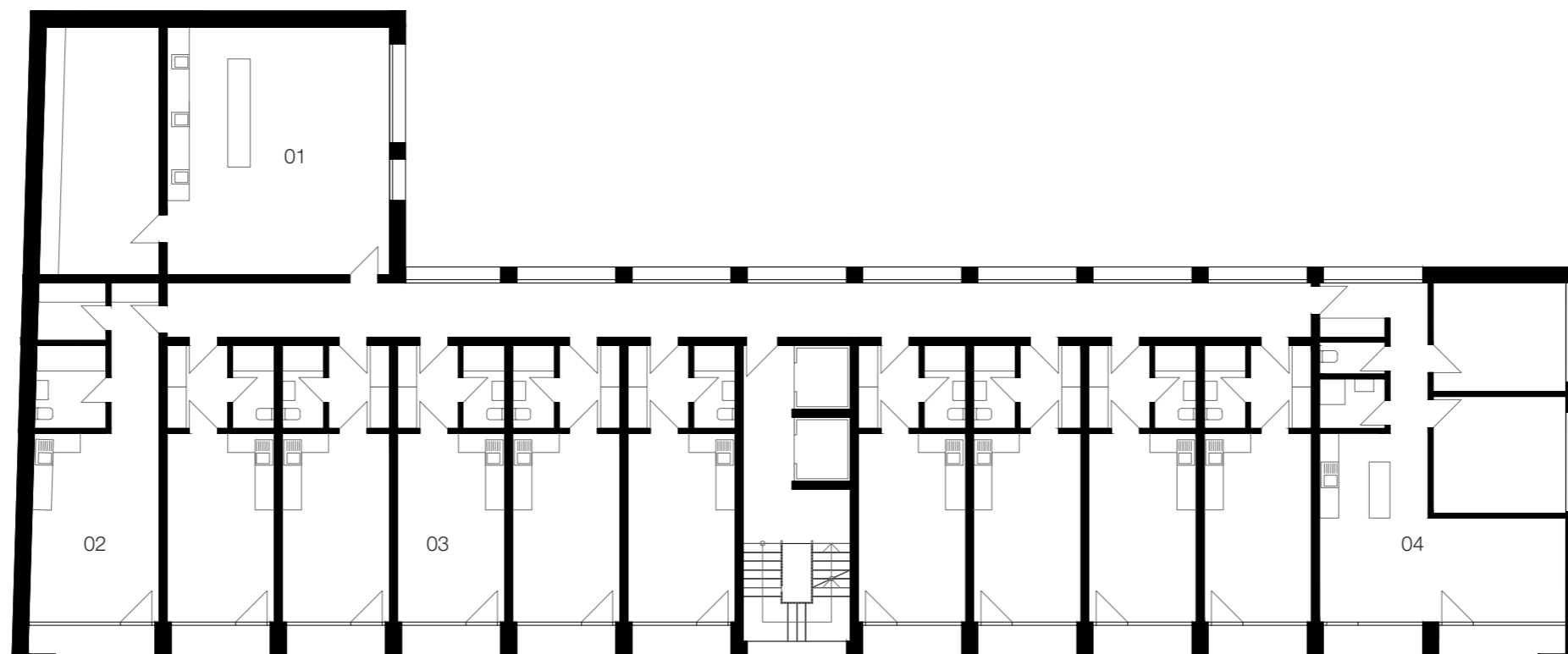
Vzhledem k orientaci vůči světovým stranám je navrženo chodbové dispoziční řešení. Všechny bytové jednotky jsou tak orientovány na jih a chodba je při severní straně fasády, směrem do vnitrobloku. Bytové jednotky jsou navrženy jako startovací bydlení, proto se jedná téměř výhradně o byty dispozice 1+kk, s plochou 29 m². Modul je zachován stejný jako u protější stávající budovy přádelny a to 3,6 m. Přidanou hodnotou bytů jsou lodžie orientované na jih, které zajišťují příjemné oddělení obytného prostoru od venkovního prostředí ulice.

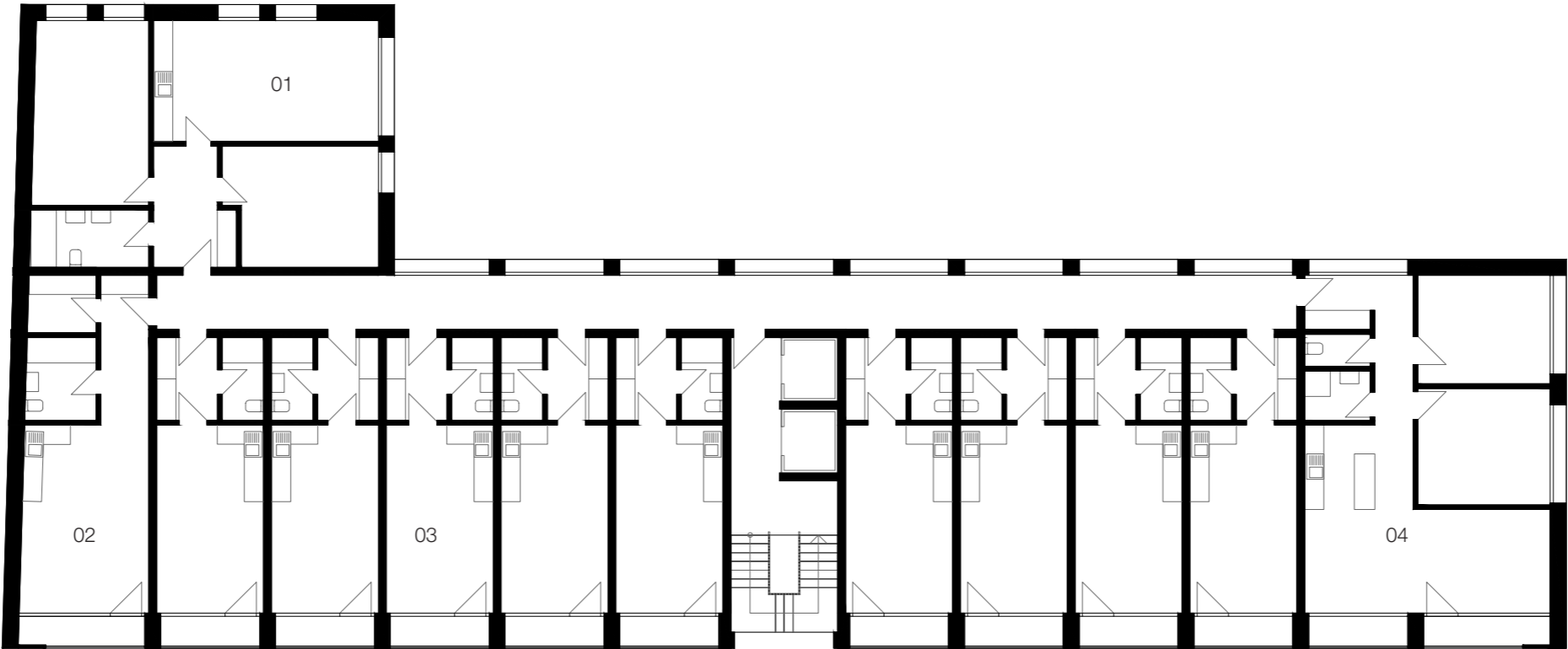
- 01 komerční prostor
- 02 vstup bytový dům
- 03 komerční prostor

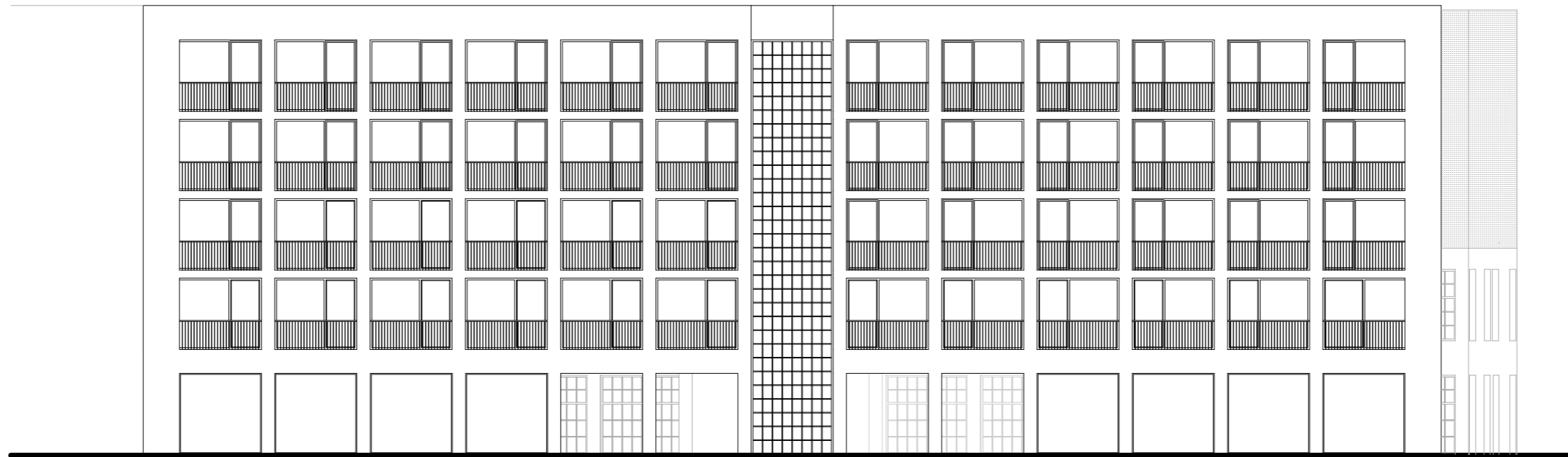
01	prádelna se sušárnou	
02	byt 1+kk	41 m2
03	byt 1+kk	29 m2
04	byt 3+kk	81 m2

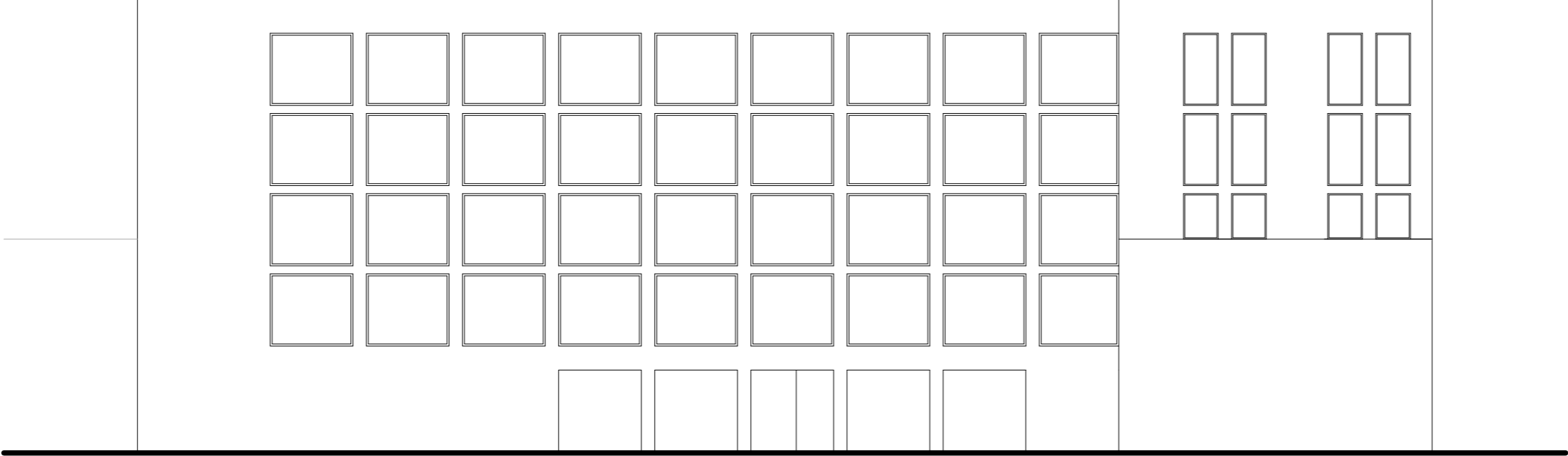

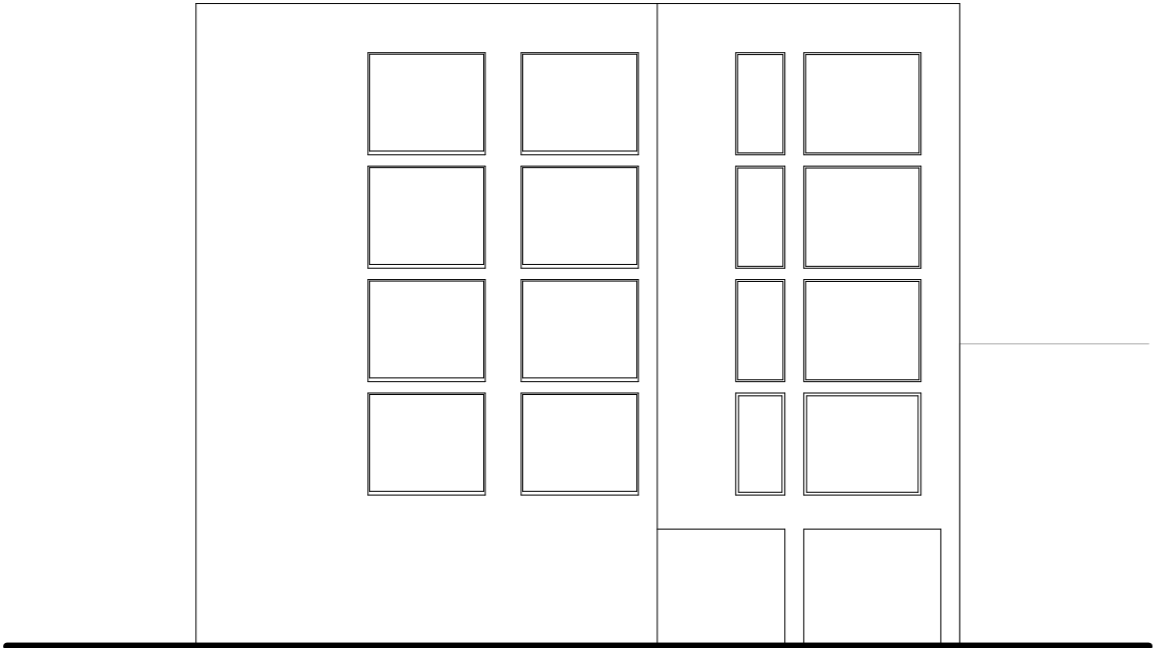

01	byt	3+kk	83 m2
02	byt	1+kk	41 m2
03	byt	1+kk	29 m2
04	byt	3+kk	81 m2

Bytový dům _ pohled z ulice

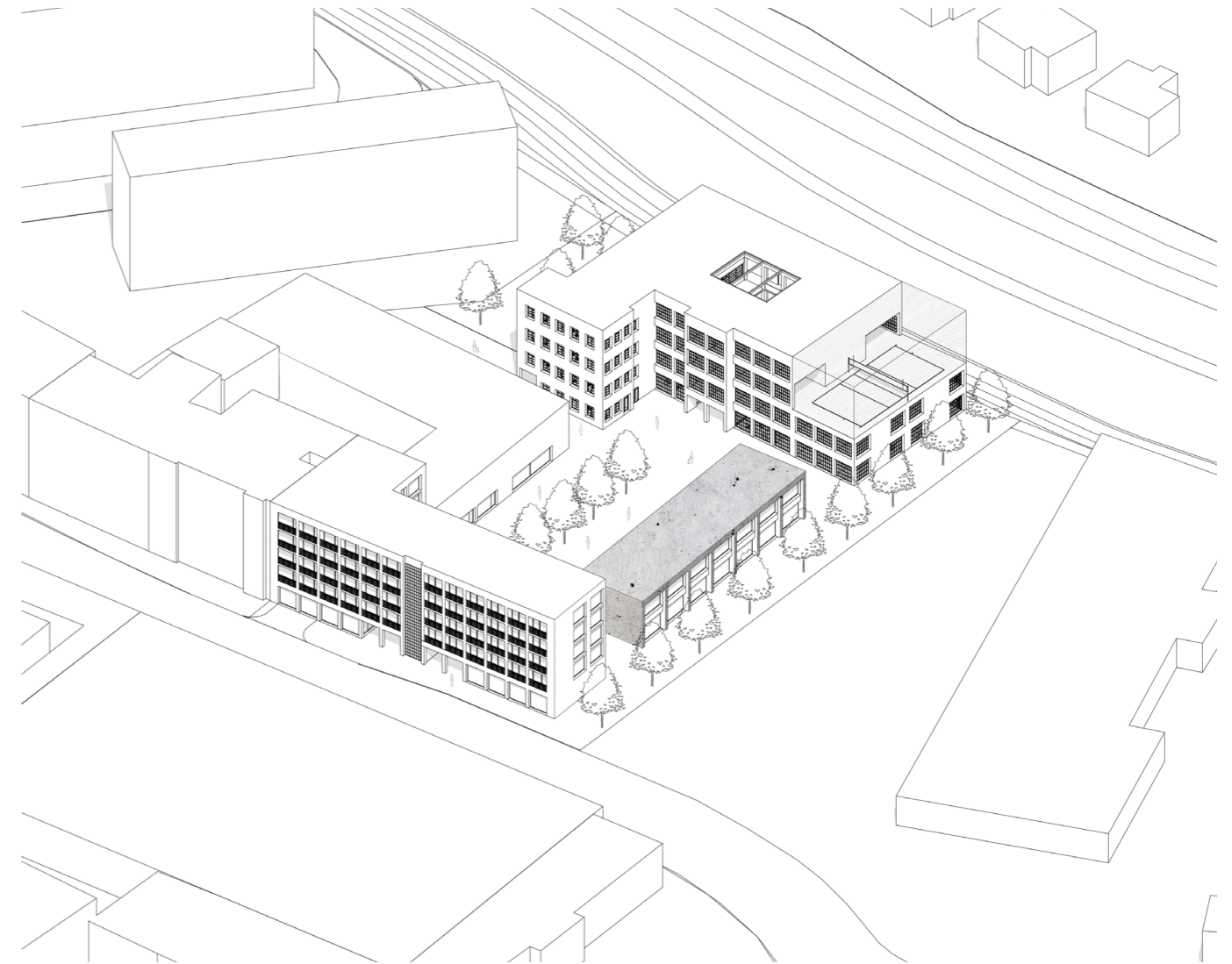

VII _ Ateliéry

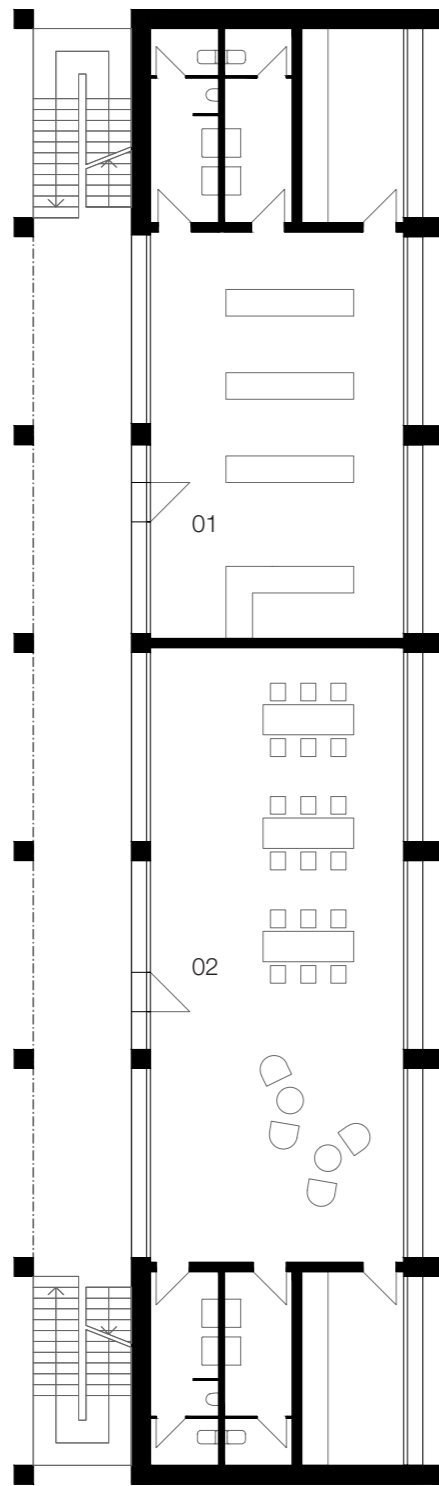
Budova svou hmotou vizuálně uzavírá celý areál z jihovýchodní strany. Konstrukce objektu vychází z modulové šířky podzemních garáží po dvou stáních v jednom modulu.

Navržená pavlač vytváří příjemný přechod mezi veřejným prostorem vnitrobloku a pronajimatelnými prostory v rámci objektu a zároveň slouží k využití jako relaxační, případně jednací prostor jednotlivých ateliérů. Schodiště, která jsou umístěna na obou koncích pavlače jsou navíc využívána jako vstupy do veřejných podzemních garáží.

Obě delší fasády jsou tvořeny velkými okny na délku celého modulu tak, aby byl zajištěn dostatek světla. Půdorys prvního i druhého nadzemního podlaží je navržen jako openspace, s více možnostmi dělení a sociálním zázemím s kuchyňkou vždy v posledním z modulů.

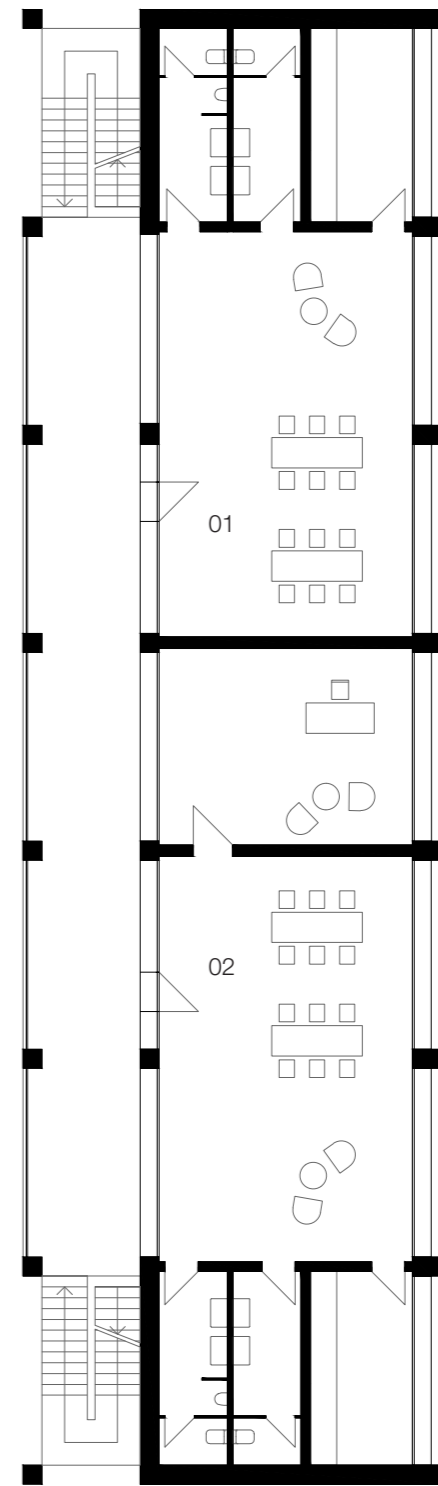

1_np

01 ateliér 108 m2
 02 ateliér 145 m2

2_np

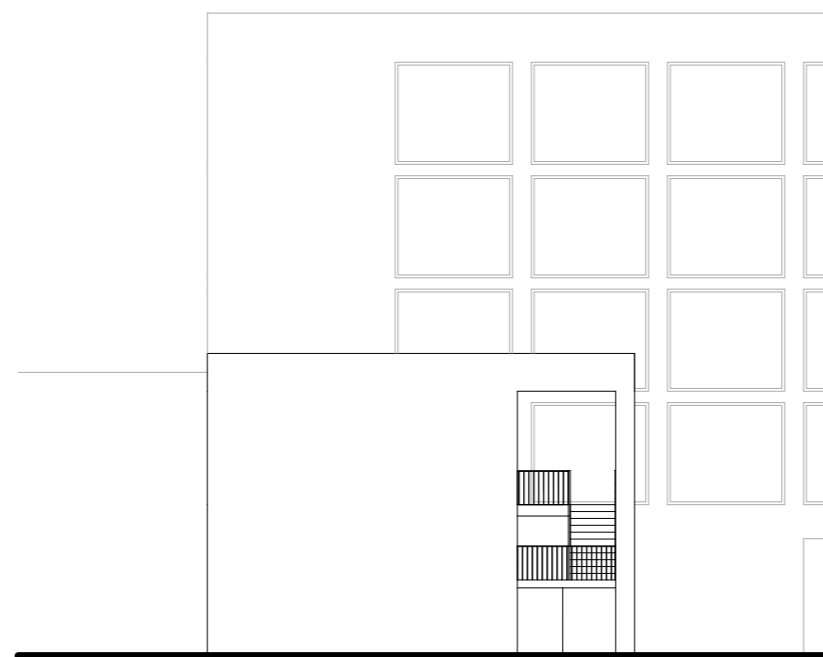
01 ateliér 108 m2
 02 ateliér 145 m2

1_200

Pohled _ severovýchod

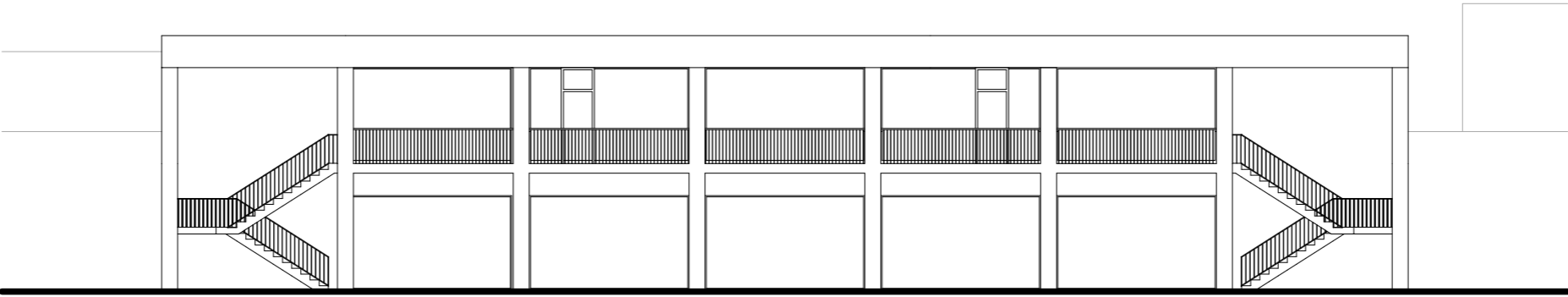

1_200

Pohled _ jihozápad

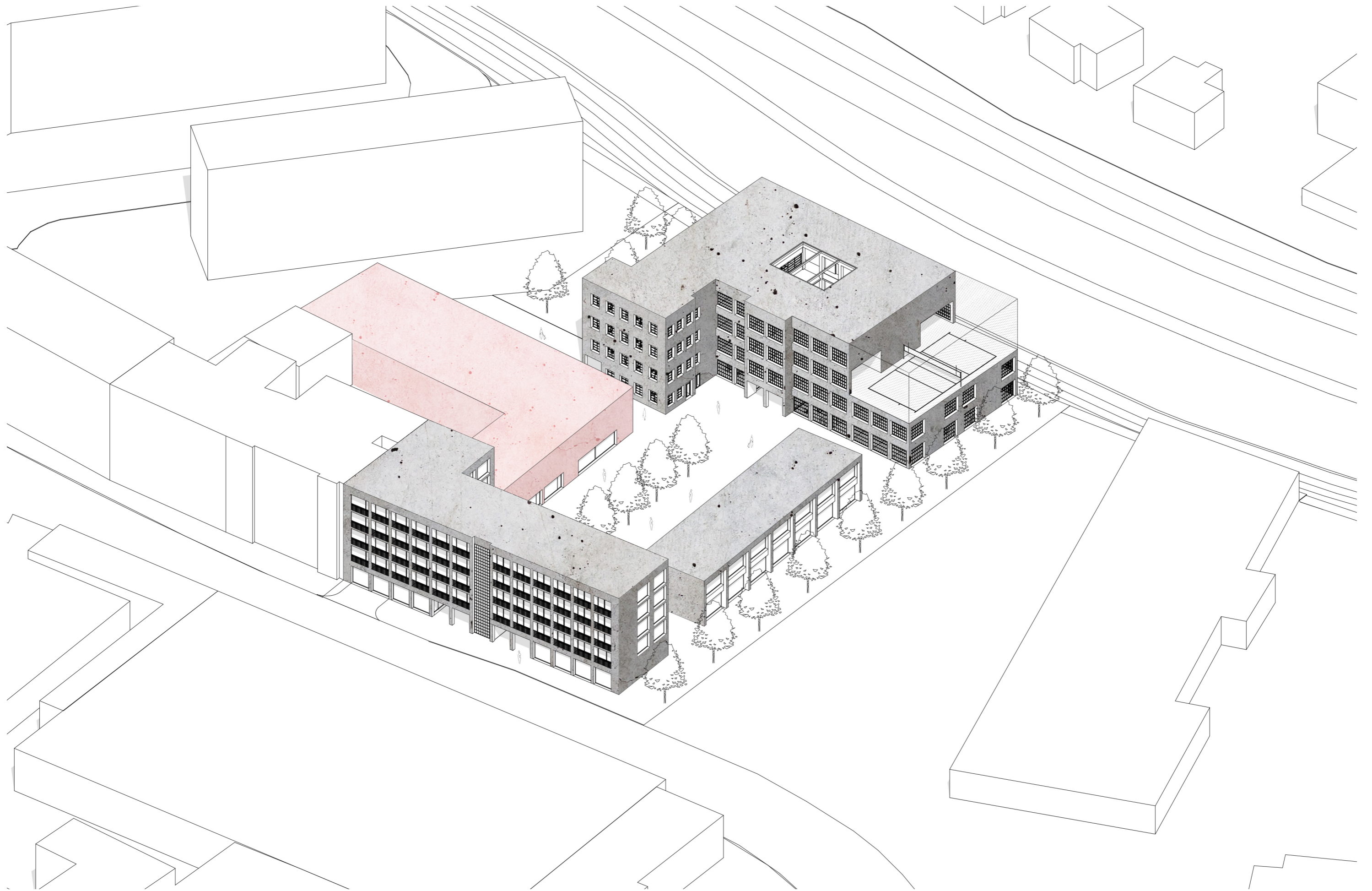

1_200

Ateliéry _ pohled na pavlače

3 _ Závěr

Předmětem diplomového projektu je návrh revitalizace zdevastovaného areálu bývalé textilní továrny Karnola v Opavě. Vzhledem k tomu, že jeden z objektů průmyslového areálu má navzdory současnému špatnému technickému stavu nepopiratelnou architektonickou hodnotu, bylo pro mne zásadní tuto budovu zachovat a další návrh zastavění území areálu na toto rozhodnutí navazoval tak, aby byl vytvořen částečně uzavřený, přitom však svou funkcí a účelem veřejnosti přístupný nový prostor, který má ambici, stát se dalším místem veřejného života města Opavy. Z tohoto důvodu bylo pro mne důležité zachování části území nezastavěného, které bude využito na relaxační zelené zóny s přímou návazností na nábřeží řeky Opavy.

Poděkování

Závěrem bych chtěl poděkovat především vedoucím mé diplomové práce a vedoucím ateliéru, panu do. Ing. arch. Zdeňku Rothbauerovi, Ing. arch. Vojtěchu Sosnovi a Ing. arch. Karlu Filsakovi za všechno, co mě nejen o architekturu naučili. Další poděkování pak patří mé rodině, přítelkyni a kamarádům, kteří mi byli vždy velkou podporou.

Zdroje

Průvodce architekturou Opavy - Národní památkový ústav, odborné pracoviště v Ostravě, 2016

www.opava-city.cz
www.czso.cz
www.moravsko-slezsky-kraj.cz/opava
www.staraopava.cz
www.nahlizenidokn.cuzk.cz

České stavební normy:
§14. Požární bezpečnost schodiště
§22. Šatny, umývárny, záchody
§23. Denní osvětlení budov
§34. Schodiště a šikmé rampy

